

КАНДИДАТИ ЗА ПРИСТАПУВАЊЕ

Вашата улога како министер за надворешни работи на една земја со волја за пристапување

Извадок од преамбулата на договорот за ЕУ, во верзијата од Ница:

(...) ОДЛУЧНИ, процесот на европска интеграција, започнат со основањето на Европските заедници, да го подигнеме на едно ново ниво,
ПОЧИТУВАЈЌИ го историското значење на надминувањето на делбата на европскиот континент и потребата од создавање цврсти основи за ликот на идната Европа,
ПОТВРДУВАЈЌИ ја нивната заложба за начелата на слобода, демократија и почитување на човековите права и темелни слободи и правната држава, (...) ВО ЖЕЛБАТА за натамошно јакнење на демократијата и ефикасноста во работата на органите, за тие да бидат во состојба подобро да ги исполнуваат задачите што им се пренесени во една единствена институционална рамка,
ОДЛУЧНИ да го продолжат процесот на создавање сè потесна унија на народите на Европа, во која одлуките ќе се донесуваат согласно принципот на супсидијарност и што е можно поблизу до граѓаните,
ВО ПОГЛЕД на следните чекори што треба да бидат направени за да се унапреди европската интеграција,
ОДЛУЧИЈА да ја основаат Европската унија; (...)

Со превратите во источна Европа на крајот од 80-тите години, за Европската унија јасно се зголеми притисокот за продолжување на проширувањето и отворање перспектива за пристапување на земјите од источна и југоисточна Европа.

Но, најпрво ЕЗ беше мошне збунета по однос на системските промени во источна Европа. Таа не беше подготвена за тамошните промени, а со тоа и за политичките и економските последици по Заедницата.

Но, потоа Европската унија реагираше со воспоставувањето различни програми за помагање на процесот на трансформација и приближување на овие земји кон ЕУ. ФАРЕ-програмата првично беше обликувана само за Полска и Унгарија, но подоцна се прошири на сите земји-пристапнички од средна и источна Европа. Во меѓувреме, ФАРЕ-програмата ја претставува главната програма за финансирање за поддршка на кандидатите за пристапување. Други програми се ИСПА (мерки за надградба на инфраструктурата во областите заштита на животната средина и сообраќај) и САПАРД (структурни мерки за земјоделството).

Во рамките на процесот на приближување, можното пристапување на земјите-кандидати тече во повеќе етапи. Меѓу-чекор се спогодбите со ЕУ, кои предвидуваат единствена слободна трговска зона, придружувана со политички дијалог и економска поддршка и кои на земјите со волја за пристапување им даваат изглед за подоцнежено зачленување во ЕУ.

На почетокот од новиот век, групата кандидати за пристапување, по пристапувањето на 12 земји, моментно се состои од само мал број земји. Но, интересот на останатите земји за зачленување во ЕУ не е намален. Сè поголем број земји од југоисточна Европа, како што е случајот со Хрватска и Турција, бараат соработка и приклучување во Европската унија.

Земјите со волја за пристапување не претставуваат една хомогена група. Состојбата со политичките и економските реформи во источна и југоисточна Европа се сосем различни. Но, најголема заедничка цел на овие земји е пристапувањето во Европската унија односно добивањето јасна перспектива за пристапување во догледно време.

Како министер за надворешни работи на една земја со волја за пристапување, Вие сте свесни дека во Вашата земја и понатаму морате да преземате големи напори во поглед на продолжувањето на процесот на економски реформи, јакнењето на административните структури како и на полето на заштитата на животната средина, човековите права или заштитата на малцинствата, за да можете да ги исполните стандардите на ЕУ. Особено јасно укажете на напредокот што Вашата земја веќе го постигна.

Истовремено знаете дека одложувањето на процесот на проширување е во интерес на неколку земји-членки на Унијата. Затоа на Вашата презентација во Советот упатувате на значењето од една обединета Европа и неопходноста од надминување на поделбата на континентот, кон што се обврзуваат земјите-членки на Европската унија во Договорот од Амстердам (види текст во затвореното поле). Наведете ја заедничката корист од брзо проширување.

Како министер за надворешни работи, секако, ги претставувате интересите на Вашата земја, но корисно и важно е да негувате контакт со колегите од другите земји со волја за пристапување и да трагате по една заедничка стратегија, за во Советот на Унијата и Европскиот парламент да наидете на подобар слух и да се добие повеќе на тежина за интересот од брз прием во ЕУ.

За да ја реализирате можноста за брзо пристапување на располагање Ви стојат неколку средства, кои можете да ги употребите според сопствена проценка:

- се обидуваат да воспостават неформален контакт со министерот на некоја друга земја-членка, која го поддржува Вашето барање за пристапување и која може да го протурка напред Вашиот интерес во Советот на Унијата;
- постојните конфликти (на пример гранични спорови со други земји) или проблеми на Вашата земја можете да ги решите со дипломатска вештина, а со тоа да ја докажете Вашата подготвеност за исполнување на критериумите за пристапување;
- при Вашата презентација во Советот на Унијата не дозволуваат Вашето спокојство да биде „разнишано“ од надгласаноста по бројки;
- се обидуваат да повлијаат врз претставниците на медиумите со цел Вашата земја да биде позитивно прикажана во медиумите.

За потсетување: Како една земја станува членка на Европската унија?

Чл. 49 (поранешен член О) [Прием на нови членки]

„Секоја европска држава [...] може да поднесе барање за членство во Унијата. Државата го упатува своето барање до Советот. Тој одлучува едногласно по ислушување на Комисијата и по согласност од Европскиот парламент, кој одлучува со апсолутно мнозинство на своите пратеници (забел. на авторот: најмалку 50% од пратениците). Ваши задачи како делегат на една земја со волја за пристапување:

1. Навлегувате во Вашата специфична улога. На поздравниот говор на претседателот на Комисијата имате можност за први неформални контакти.
2. Со помош на барањето за прием (в. глава V-M 5.) го формулирате барањето за пристапување.
3. Го предавате Вашето барање за прием лично на претседателот на Советот на Европската унија.
4. Имате информативен разговор во Европската комисија. Развивате стратегија и тактика за претстојните преговори. Организирате прес-конференција и подготвувате информација за медиумите за Вашата земја (в. глава V-M 10.), која ја предавате на медиумите.
5. Го презентирате Вашето барање за прием во Советот на Европската унија и во Комисијата за надворешни работи на Европскиот парламент.
6. Ги водите преговорите за пристапување со Комисијата.
7. Евентуално можете да бидете гостин во гласањето на Советот на Европската унија и во Европскиот парламент.
8. Подготвувате говор за следната конференција за прием.
9. На свечената конференција за прием имате кратко обраќање (две минути), а потоа сте на располагање за евентуални интервјуа или за ток-шоу.

Албанија

Главен град:	Тирана
Државно уредување:	република
Површина:	28.748 км ²
Жители:	3,172.мил.
БДП / жител:	2.930 ЕУР УСД
Стапка на раст:	5,0%
Стапка на невработеност:	13,2%
Јазици:	албански
Религии:	70% муслимани, 20% православни христијани, 10% католици
Етнички групи:	95% Албанци, малцинства на Македонци, Грци и многу други
Шеф на држава:	Бамир Топи
Премиер:	Сали Бериша
Други информации:	www.botschaft-albanien.de

www.weltalmanach.de (2009)

Вие сте делегат на Албанија во преговорите со ЕУ. Се стремите кон што е можно побрзо пристапување на Вашата земја во ЕУ. Притоа можете да се послужите со следните податоци од историјата, политиката и економијата на Вашата земја. Се разбира, смеете да сокриете или „разубавите“ некои, не толку, поволни информации. Секогаш имајте предвид, дека Ваша цел е пристапувањето на Вашата земја во ЕУ!

Албанија (албански: *Shqipëri/Shqipëria* или *Republika e Shqipërisë*) е држава во југоисточна Европа. Таа на север граничи со Црна Гора и Косово, на исток со Македонија, а на југ со Грција. Природната граница на запад се формира со крајбрежјата на Јадранското Море и Јонското Море, со што земјата спаѓа во државите од Средоземјето. Земјата е членка на Обединетите нации и Европскиот совет. На 3 април 2008 година Албанија беше поканета од НАТО за пристапување во организацијата во 2009 година.

Со својата површина од 28.748 километри квадратни, Албанија е нешто помала од Белгија и со 3,2 милиони жители има нешто помалку население од урбанизираниот простор на Берлин.

На Јадранското и на Јонското Море Албанија поседува 362 километри крајбрежна линија со голем број песочни плажи и плажи со ситни камчиња. Познати туристички места се Драч, Флора, Шенгин и Велипоја на Јадранското Море и Дерми, Химара и Саранда на Јонското Море. На југот (патот од Отранто) албанскиот брег е оддалечен само 71 километар од Италија.

55% од албанското население живее во рурални предели. Етнички гледано, Албанија, после Грција, е втората балканска држава со најголема хомогеност: речиси 90 проценти од населението се Албанци. На југот од земјата постои едно

поголемо грчко малцинство. Други групи се словенските Македонци во источниот граничен предел како и Роми и Ароманци.

Албанците се делат на две големи групи – Геги и Тоски, кои се разликуваат не само по јазикот, туку и културно. Додека Тоските во јужната половина на земјата биле под далеку посилно влијание од ориентално-градската култура на Османлиското царство, на север, кај Гегите, до 20 век доминирала една архаична племенска култура на живеење на луѓето. Исклучок претставувал важниот град Скадар во северна Албанија, кој до 15 век бил подолго време под венецијанско владеење. Католицизмот и врските со Италија и подоцна го карактеризираале менталитетот на жителите. Иако во комунистичко време започнал процес на урбанизација и индустријализација, големо мнозинство Албанци пред 1990 година сè уште живееле на село. Ова го карактеризира и до денес менталитетот на голем број луѓе и во градовите, бидејќи ако самите не се преселеле в град, значи и нивните родители живееле таму. Во секој случај тие имаат блиски роднини, кои сè уште живеат од малото земјоделство. Традиционалното граѓанство во Албанија секогаш било ретко. Модерна граѓанска култура имало на почетокот од 20 век само во Скадар, Корча и Ѓирокастро. Во 20-тите години кон овие градови се приклучила и Тирана поради својата функција на главен град. Комунистите ја одбивале граѓанската самоувереност на овие градови и по 1945 година значително ги уништиле граѓанските културни достигнувања.

Периодот по пресвртот во 1990 година со себе донел големи *демографски поместувања*. Од една страна стотици илјади Албанци легално или илегално емигрирале во Италија, Грција, во други држави од ЕУ или Северна Америка, а од друга страна главниот град Тирана и пристанишниот град Драч забележале енормен раст од внатрешните преселби. (Тирана од 250.000 жители во 1990 година денес брои далеку над 600.000 жители). Селата и не мал број мали градови навистина опустошуваат. Во следните години стотици села ќе бидат пусти. Доколку Албанците пред 1990 година го имаа највисокиот раст на наталиетот во Европа (средства за заштита беа забранети), оваа стапка денес опадна на европскиот просек од нешто помалку од две деца по жена. Ваквата околност и континуираното иселување предизвикуваат рапидно стареење на албанското население, што, пак, со оглед на силната застапеност на генерациите од 15 до 30 години и не се забележува така драстично.

Од 1968 до 1990 година комунистите ја декларираа Албанија како *атеистичка држава* и забранија секаков вид на практикување религија. Како и порано, мнозинството Албанци немаат официјална вероисповед, но се сеќаваат дали нивното семејство потекнува од муслиманска, православна или католичка традиција. Така, околу 40% од Албанците се вбројуваат во сунити, 20% во бекташи, други 20% во православни христијани, а околу 10% во католици. Останатите 10% се означуваат како атеисти или припаѓаат на други религии, особено на христијанската слободна црква.

Пред Втората светска војна, околу 70% се изјасниле дека се со сунитско-исламска вероисповед. 20% биле православни христијани, меѓу нив практично сите припадници на етнички малцинства. Околу 10% припаѓале на римо-католичката црква. Православните Албанци живееле, пред сè, на југот, католиците, на северозапад, додека муслиманите биле застапени насекаде, со исклучок на некои планински региони.

Ако предвид не се земат лицата без вероисповед, тогаш односот се поместува во полза на христијаните и особено западните цркви. Од една страна токму католиците и во периодот на комунистичкото гонење цврсто се држеле до својата вера, така што на католичката црква и било полесно да ја изврши реорганизацијата по 1990 година со италијанска помош. Од друга страна голем број го избрале христијанството, бидејќи тоа културно било поврзано со Западот. На тој начин, бројни пристапувања забележале не само католичката црква, туку и протестантските цркви и верски заедници што биле активни во земјата. Од друга страна, од 1991 година па наваму и албанско-православната црква, особено преку работата на архиепископот Анастасиос Јанулатос забележала неочекуван напредок. Помалку динамичен бил развојот на Исламот. Всушност, многу поддршка добил од Арабија и биле изградени голем број џамии, но строгата вахабитска насока на арапските помагачи наишла на слаб одзив кај Албанците. Истото важи и за мисионерските обиди на шиитските муласи од Иран.

Исто како уште и пред времето на религиска забрана, меѓусебното прифаќање и толеранција меѓу приврзаниците на „староседелските“ религии се многу високи. Религиозните празници делумно се слават заеднички, а се посетуваат и религиозните објекти на другите заедници. Браковите меѓу христијани и муслимани по времето на комунизмот не претставуваат проблем за двете страни и такви можат да се сретнат во Албанија.

Етничките малцинства и областите на нивно населување

Грци

Грците, и покрај постоењето големо емиграциско движење кон Грција, според бројките сè уште претставуваат најголемо малцинство во Албанија со 105.000 членови (3,2%). Грците живеат во регионот на јужна Албанија: Саранда, Делвина, Ѓирокастро и Флора. Грците биле официјално признати како етничка група уште во времето на комунизмот и во денешна Албанија не страдаат од никакви негативни последици. Тие имаат сопствени училишта (доколку има доволен број ученици за одделенија на грчки јазик), на Универзитетот во Ѓирокастро се нудат наставни предмети на грчки јазик, постојат грчки радио-емисии, а исто така и со локалните власти може да се комуницира на грчки јазик. Оттука произлегува дека нивното иселување честопати е мотивирано, пред сè, од лошите економски односи. Од 1990-тите може да се забележи дека сè поголем број луѓе од југот на Албанија се изјаснуваат како Грци и дури го менуваат своето муслиманско име со христијанско. Ова има врска и со фактот што етничките Грци значително полесно добиваат виза за влез за соседот што е членка на ЕУ.

Роми

Не постојат официјални податоци за бројот на Ромите, но според проценки во Албанија живеат меѓу 90.000 и 120.000 Роми (3%). Тие се распрскани низ целата земја. Мнозинството од овој етникум живее во сиромаштија, иако земјите од средна и југоисточна Европа се обврзаа да го подобрат образованието, вработувањето, здравството и станбената состојба на Ромите.

Срби, Црногорци и Горани

Помалите групи на Срби односно Црногорци живеат во регионот северно од Скадар. Точниот број е непознат. Но, таквиот број е намален уште во периодот меѓу двете војни преку асимилација на неколку илјади луѓе. Но, до средината на 30-тите години постоела група христијански основни училишта, кои држеле настава на српски јазик.

Албанската влада со децении не ги признавала малите словенски малцинства, а по Втората светска војна асимилацијата продолжила. Дури во 2004 година владата на Албанија официјално го признала постоењето на црногорски односно српски малцинства.

Македонци

Според пописот од 1989 година во Албанија имало 4697 Македонци. Најголем дел од нив живеат во општината на Преспанското езеро, кое им припаѓа и на Македонија и на Грција. Нешто над 4.000 жители во општината се речиси сите Словени. Тие имаат посебни училишта. Меѓу другото, во центарот на општината постои единствената гимназија во Албанија на македонски јазик. Помали словенски групи постојат во околината на Корча, кај Поградец, во Елбасан, град во централна Албанија, во Тирана и во неколку села меѓу Пешкопеја и Маќелара, во близина на тромеѓето со Косово и Македонија. Вкупниот број Македонци во Албанија денес не надминува 20.000.

Ароманци

Ароманците (најчесто нарекувани Власи) живеат во помали групи и се распрскани низ цела јужна Албанија. Населени места со значаен број ароманско население се, пред сè, Корча, каде имаат сопствена голема православна црква, како и блиското место Воскопоја, кое до 18 век бил центарот на Ароманците. Дел од нив живее и во Тирана и Елбасан. Не постојат сигурни податоци за нивниот вкупен број. Тој варира меѓу 10.000 и 100.000.

Првите траги на човечко населување на територијата на денешна Албанија упатуваат на време од пред 100.000 години. Некаде околу 1000 година пред нашата ера Илирите се населиле на западниот Балкан. Биле формирани неколку империи на одделни племиња, како што била империјата на Лабеатите, која постоела од 380 до 168 година пред нашата ера. Резиденции биле Скадар (Shkodra) и Ризон (Risan). По илирските војни, на крајот од 3 век пред нашата ера западниот дел од Балканот западнал под римско влијание, со што започнала романизацијата на Илирите. Со поделбата на Римското царство во 395 година, денешната територија на Албанија западнала под византиско владеење. Во 591 година од север навлегле Словените, по што следеле пљачкосувања на целиот Балкан. Меѓу 880 и 1018 година средна и јужна Албанија биле дел од Бугарското царство. Во 1081 година Норманите паднале под владеење на Албанија, која во тој период била под византиско владеење.

По распадот на Византиското царство како последица на Четвртите крстоносни војни (1204), владеењето на областите на денешна Албанија се менувало во кратки распони. Покрај странските сили (Неапол, Србија, Венеција), и домашните благородници успеале да основаат сопствени кнежевства. Кнежеството на Карл Топиас во средна Албанија постоело од 1359 до 1388 година. Некаде во истиот период, од 1360 до 1421 година Балшите владееле со своето кнежество во северна Албанија и Црна Гора.

Во периодот 1443-1468 година кнезот на Круја, Скендербег, успешно ја водел одбранбената битка против Турците. Но, по неговата смрт Албанците и неговите сојузници биле потчинети и од крајот на 15 век, повеќе од четири века целата земја била дел од Османлиското царство. Со текот на времето најголем дел од Албанците преминале во исламската вера.

Во 1912 година, по завршувањето на Првата балканска војна, Албанија станала независна во своите денешни граници.

Во 1914 година Германецот Вилхелм од Вид бил шест месеци *кнез на Албанија*, но не успеал да го прошири своето влијание преку територијата на Драч. На југот Грците ја декларирале државата *Северен Епир*. Во Првата светска војна Албанија ја изгубила својата независност. До 1919 година Албанија била окупирана од моќните сили што ја воделе војната.

Во периодот од 1919 до 1924 година Албанија западнала во повоени превирања со влади, кои бргу се менувале. Во 1920 година конгресот од Лушња создал први приоди кон една нова државна организација. Под владеењето на Фан Ноли постоел безуспешен обид за воспоставување демократска република. Во периодот 1925–1939 година следела фаза на авторитарно владеење на Ахмет Зогу, кој во 1928 година се прокламирал за крал. Албанија станувала сè позависна од фашистичка Италија. Во 1939 година се случила италијанската анексија.

За време на Втората светска војна од 1939 до 1944 година се одвивала партизанска војна против италијанските, а подоцна и германските окупатори. Тие на албанската „марионетска“ држава и приклучиле и делови од Косово, Македонија и грчки Епир. Во 1944 година Албанија била ослободена од странското фашистичко владеење и била воспоставена една комунистичка диктатура под водство на Енвер Хоџа. Повторно биле воспоставени границите од пред војната. Во следните четири години Албанија влегла во сојуз со титовата Југославија. Во 1948 година следел прекинот со Југославија и започнала фаза на наклонетост кон Советскиот сојуз.

Во 1949 година Албанија пристапила во Советот за заедничка економска помош. Во 1955 година земјата станала членка на Варшавскиот пакт, а во истата година станала членка и на ООН. Во 1961 година дошло до прекин со Советскиот сојуз, по што следело наклонување кон Народна Република Кина.

Во 1967 година била донесена целосна религиозна забрана. Албанија станала првата *атеистичка држава*. Една година подоцна Албанија истапила од Советот за заедничка економска помош и од Варшавскиот пакт и останала на сталинистичкиот курс. Неколку години постоел сојуз со Народна Република Кина, но дошло и до растечка самоизолација на земјата. Во 1985 година Енвер Хоџа починал, а за негов наследник бил именуван Рамиз Алија. Во 1990 година комунистичкиот режим бил урнат и започнало масовно иселување на Албанците.

Процесот на трансформација што следел, најпрво започнал мошне бавно и без големи успеси.

Во 1991 година беа одржани првите слободни избори, на кои победници беа комунистите. Земјата беше примена во Конференцијата за безбедност и соработка во Европа (КБСЕ) и во Организацијата за безбедност и соработка во Европа (ОБСЕ). Во 1992 година демократите на Сали Бериша ја презедоа владата и воведоа реформи. Во 1995 година Албанија беше примена во Европскиот совет.

Со востанието во 1997 година дојде до колапс на државните структури. Тука се приклучи мировната мисија на ОБСЕ за создавање на структурите. Во 1998 година преку референдум беше прифатен нов устав. Во 1999 година земјата прими десетици илјади бегалци од Косово. Во 2006 година Албанија ја потпиша спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА) со Европската унија.

Приватизацијата и надградбата на правната рамка забележуваат натамошен напредок, но и понатаму постојат значајни структурни проблеми: економскиот раст

во голема мера почива на трансфери од меѓународните донатори и од Албанците што живеат во странство, како и на градежни активности со цел за перење пари од илегални примања. Една третина од населението и понатаму е активна во земјоделство, кое придонесува кон бруто-социјалниот производ со една четвртина и живее од субзистентна економија. И туризмот е досега едвај развиен. Речиси половина од населението мора да излезе на крај со помалку од два долара на ден, па затоа земјата според Светската банка важи за *сиромашна*.

Еден од најголемите проблеми на земјата е слабата инфраструктура. Транспортните патишта се лоши, водоснабдувањето е најчесто ограничено на неколку часа дневно, а исклучувањето струја, особено во зимските месеци, премина во секојдневие. Ваквите околности не само што ги оттргнуваат странските инвеститори, туку и на домашните инвеститори не им даваат можност да бидат продуктивни и да работат со подносливи трошоци. Исклучувањето на бугарската атомска централа Козлодуј на крајот од декември 2006 година многу ја изостри состојбата: Албанија, која произведува струја речиси само од воден потенцијал, мораше да увезува струја од Бугарија, како што тоа го правела и голем број соседни земји.

Економскиот раст почива на континуираната активност на градежната индустрија, а тука се вбројуваат и малите претпријатија и услужните дејности. Условени од гравирачката енергетска криза земјоделството како и индустријата и рударството, кои имаа за последица падови во производството, напредуваат побавно. Со 20,7% земјоделството, како и досега, има значителен удел во бруто-домашниот производ. Огромен удел има секторот услужни дејности со 46,4%, следен од градежната бранша со 14,3%. Индустријата е застапена со 9,7%, а транспортниот сектор со 8,9%.

Покрај тоа, официјалните бројки ни оддалеку не го прикажуваат високиот степен на недоволна вработеност на албанскиот пазар на труд. Така, на пример, припадниците на малите семејства на земјоделци не важат за невработени, иако голем дел од возрасните припадници на семејството заедно не обработуваат ниту два до три хектари земја.

Државната банка на Албанија е формирана во 1863 година, а во 1992 година е приватизирана. Банката се обидува да го одржува стабилен менувачкиот курс на американскиот долар, еврото, фунтата и швајцарскиот франк, па дури и да го намали. Важна тема за оваа институција претставува и стабилноста на цените на прехранбените производи, кои во последните месеци се зголемија.

И покрај постоењето политичка волја, туризмот не можеше да се етаблира како моќен економски фактор и во 2004 година оствари приходи од 735 милиони долари. Една од најзначајните економски гранки, особено во центрите како што се Тирана, Драч, Флора, Корча и Саранда, е градежната гранка. Поради недостаток на алтернативи, парите се инвестираат особено во областа на недвижностите.

Најважен надворешно-трговски партнер како кај увозот, така и кај извозот, во овој редослед, се: Италија, Грција и Германија. Во статистиката следат, пред сè, други земји од Балканот. Покрај нив, мал дел од извозот оди за Шведска, Франција, Турција (Истанбул), Јапонија и САД. Се извезуваат преработена храна, хром, текстил, сурова нафта, асфалт и памук. Се увезува храна, машини, хемикалии, текстил и друга потрошувачка стока.

Земјоделство

Како традиционална аграрна земја, земјоделството претставува еден од најважните сектори во Албанија. Околу една третина од вкупната површина, 7.000 км², може да се употребува за земјоделски цели. Во принцип климатските услови се поволни за секакви видови полјоделство и сточарство, додека квалитетот на почвата варира многу, зависно од регионот и местоположбата.

Со 22% земјоделските активности значително придонесуваат кон БДП. Во 2004 година речиси 60% од трудоактивното население работело во земјоделството. Но, голем дел од нив водат субзистенцијална економија. Продуктивноста во земјоделството и понатаму е незначителна. Главни проблеми се недостатокот на капитал за инвестиции во машини и опрема како и одржување односно враќање на плодноста на почвата, недоволните системи за наводнување, застарените производни методи (Know-how) и недостаток од пристап до пазари. Големата расцепканост на површините за насадување и психолошкото оптоварување од системот на кооперативи претставуваат дополнителни структурни проблеми, кои уште долго ќе го забавуваат развојот на албанското земјоделство.

Воведувањето на стандарди за квалитет, подобрувањето на образованието, диверзификацијата на производите и изнаоѓањето дистрибутивни можности би можеле краткорочно до среднорочно да го подобрат квалитетот и квантитетот на земјоделското производство и да придонесат за покривање на националните потреби од основни прехранбени производи (овошје, зеленчук, млеко, жито) како и полуфабрикати и фабрикати (месни и млечни производи, овошни и зеленчукови концентрати, мед, тревки и исцелителни растенија) односно да го намалат дефицитот во трговскиот биланс.

Тактика:

Вие сте претставник на Вашата земја. Секогаш имајте предвид: Ваша цел е пристапувањето на Албанија во Европската унија! Тоа значи дека морате да ги убедите Вашите преговарачки партнери во зрелоста на Албанија за пристапување. Укажете на големите успеси во работата на владата и објаснете ги натамошните реформски планови.

Во областа на демократијата и правната држава Албанија постигна извесен напредок. Ова важи и за почитувањето на човековите права како и за јакнењето на сопственичките права. Понатаму, Албанија одигра позитивна улога во одржувањето на стабилноста на регионот и придонесе кон склучување на регионалната спогодба за слободна трговска зона (ЦЕФТА). Но истоврмено мора да се подобри демократскиот соживот и да се воспостави функционален партиски систем како основа за демократија.

Во креирањето на функционална пазарна економија Албанија постигна напредок. Сега се неопходни натамошни значајни реформски напори за земјата долгорочно да може да се носи со притисокот на конкуренцијата и пазарните сили во самата Унија. Регистрираната невработеност е сè уште висока, но продолжува да се намалува. Во 2007 година приватизацијата доби нов замав. Вашето критично набљудување со електрична енергија, пак, честопати ви стои на патот за постигнување вистински напредок на ова поле.

Албанија постигна напредок при изедначувањето на своите правни прописи, политички мерки и капацитети на европските стандарди како и при имплементацијата на своите трговски обврски од времената спогодба. Во некои области како што се царината, конкуренцијата и сузбивањето на организираниот криминал продолжи напредокот постигнат во претходните години, но тие остануваат зад очекувањата на Европската унија.

По прашањето на независноста на Косово, вие во секое време ја поддржувавте независноста, а си посакувате и брзо пристапување на Косово во Европската унија. Залагајте се кај Шпанија, Грција, Кипар, Романија и Словачка за признавање на независноста на Косово како прв чекор во насока на ЕУ.

По однос на „спорот со името“ би можеле да поентирате преку заземање посредничка улога. Од една страна сакате да ги поддржите Албанците што живеат во Македонија, а од друга страна сте заинтересирани за добри односи со Грција.

Во други области, на пример сообраќајот и права на интелектуална сопственост, напредокот е сосем ограничен.

Залагајте се особено кај Италија за Вашата желба за пристапување и потсетувајте на историската одговорност на земјата.

ХРВАТСКА (Hrvatska)

Главен град:	Загреб (1 мил. жители)
Државно уредување:	република
Површина:	56.542 км ²
Жители:	4,441 мил.
БДП / жители:	9310 ЕУР, УСД
Стапка на раст:	4,8%
Стапка на невработеност:	11,6%
Јазици:	хрватски, српски, унгарски, италијански
Религии:	католици 90%, српско-православни 4%, муслимани 1%, и др.
Етнички групи:	89,6% Хрвати, 4,5% Срби, 0,5% Бошњаци, 0,4% Унгарци, 0,3% Словенци, 0,2% Чеси, 0,2% Роми, 0,1% Албанци, 0,1% Црногорци, 4,1% други (2001).
Шеф на држава:	Стипе Месиќ
Премиер:	Иво Санадер
Други информации:	www.kroatische-botschaft.de

www.weltalmanach.de (2009)

Вие сте делегат на Хрватска во преговорите со ЕУ. Се стремите кон што е можно побрзо пристапување на Вашата земја во ЕУ. Притоа можете да се послужите со следните податоци од историјата, политиката и економијата на Вашата земја. Се разбира, смеете да сокриете или „разубавите“ некои, не толку, поволни информации. Секогаш имајте предвид дека Ваша цел е пристапувањето на Вашата земја во ЕУ!

Историјата на Хрватска и граѓанските војни во поранешна Југославија

До 1918 година Хрватска беше дел од Австро-унгарското кралство. По првата светска војна Хрватска се обедини со Србија и Словенија во една федерална држава, која во 1929 година беше декларирана како Кралство Југославија. По Втората светска војна Југославија се наоѓаше под социјалистичкото владеење на Јосип Броз Тито, кој ја обедини јужнословенската заедница на држави под строго водство. По смртта на Тито во 1980 година, а особено по падот на „железната завеса“, во цела Југославија почнаа да нараснуваат стремежи за независност на различните групи на народи. После една долга фаза на економска рецесија во раните 90-ти, во мултиетничките области на поранешна Југославија започнаа редица насилни судири.

Војната во Хрватска започна во 1991 година, откако Хрватите на референдум се одлучија за независност и во областите на Краина и Славонија дојде до судири меѓу Србите и Хрватите. Во 1991 година Хрватска објави независност, како што претходно стори и Словенија. Сепак, во тоа време земјата во голем дел беше окупирана од српски доминираната југословенска армија. И во Босна и Херцеговина хрватските единици се бореа против југословенската војска. Освен тоа, во 1993 година дојде до оружени судири меѓу босанските Хрвати и муслиманите. Дури на почетокот на август 1995 година, Хрватска со офанзива успеа да ги поврати српско

окупираните региони во Хрватска, а во декември 1995 година дојде конечно до Дејтонската спогодба, со која се стави крај на граѓанската војна на Балканот.

Политички систем и внатрешна политика

Хрватскиот политички систем е претседателски обележан, тоа значи дека хрватскиот претседател поседува значително влијание врз битни политички области (особено во надворешната политика) на земјата. Големата моќ на претседателот се должи на личноста на Фрањо Туџман, кој ја водеше земјата до независност како и низ воените години. Во 2001 година, со уставни реформи дел од надлежностите на претседателот беа префрлени на владата, а помал дел на парламентот.

Внатрешната политика на земјата јасно се карактеризира со повоени болки. Затоа цел на владата е што е можно побрзо економско заздравување на земјата, кон кое земјата се стреми заедно со пристапувањето кон ЕУ и НАТО. Од 2000 година Хрватска постигна значаен напредок во овој поглед, сепак, во областа на судството сè уште заостанува. И покрај тоа, Хрватска етаблираше демократски отворена политичка култура, која се потпира на шаренолик медиумски и партиски пејсаж како и економски подем. Со влегувањето во сила на спогодбата за стабилизација и асоцијација, потпишана со ЕУ во 2001 година, Хрватска се обврза, во рок од шест години, да презеде 60 проценти од правото на ЕУ во националното право.

Сепак, потребно е да се надминат значителни предизвици во клучни области како на пример:

- реформи на неефикасниот судски систем;
- реформи во јавната администрација и сузбивањето на сè уште широко распространетата корупција;
- засилено внимание мора да се даде на малцинствата, пред сè на враќањето на бегалците;
- потребно е натамошно внимание во гонењето воени злосторници;
- продолжувањето на регионалната соработка е исто така од одлучувачко значење како и напорите за решавање на билатералните проблеми со соседите, пред сè во областа на демаркација на границите.

Состојбата на бегалците и политиката на малцинства во Хрватска

Голем проблем претставува состојбата со 320 000 бегалци што живеат во Хрватска, од кои според податоци од организацијата за бегалци на ОН 108 000 се со српска припадност. Масивните приливи на бегалци претставуваат последица и на воените судири меѓу различните етнички групи и прогоните што резултираа оттаму. Најголемиот број бегалци се хрватски внатрешни бегалци или доаѓаат од граничните предели со Босна и Херцеговина, каде Хрватите претставуваат голем дел од населението. Во рамките на Пактот за стабилност за југоисточна Европа, Хрватска соработува со своите поранешни воени противници по прашањето на бегалците. Голем дел од прогонетите се стремат кон интеграција во хрватското општество, бидејќи областите од кои потекнуваат бегалците се економски уништени, делумно и сè уште минирани (три проценти од вкупната површина на Хрватска). Освен тоа, голем дел од нив стравуваат од дискриминација во случај на враќање.

Во Хрватска живеат голем број малцинства (Срби, Словенци, Италијанци, Унгарци, Босанци, Словаци, Германци, Албанци, Роми), при што Србите со 4,5 проценти (пред

војната 12 проценти) од вкупното население претставуваат најголемо малцинство. Од 2002 година малцинствата во Хрватска уживаат повеќе права, што се изразува во резервирањето на пет до осум пратенички места од вкупно 152 пратенички места за нивните претставници. Тие можат да се организираат и во политички партии, додека нивниот јазик и писмо важат за рамноправни во областите со голем удел во населението.

Хрватската економија

И хрватската економија се карактеризира со последици од војната. Платите меѓу 1990 и 1992 паднаа на една третина споредено со претходните години. Индустриското производство до 1993 година се намали за безмалку 50 проценти во споредба со 1989 година и предизвика значително зголемување на невработеноста на речиси 30 проценти. Според официјални податоци на хрватската влада, директните и индиректните последици од војната изнесуваат 30 милијарди евра, повеќе од три годишни бруто-домашни производа на Хрватска.

Во последните години Хрватска прикажа значајни економски успеси. Економскиот раст во 2003 изнесуваше 4,5 проценти, стапката на инфлација се намали на 1,5 процент, што претставува најдобра вредност од вредностите на сите земји во трансформација во источна Европа. Економските податоци се подобри од податоците на многу земји од источна Европа што веќе се членки. Сепак, економскиот подем се поматува од сè уште високата стапка на невработеност, недоразвиениот социјален систем и високото државно задолжување, што на владата и наметнува ригидна политика на штедење. И во областите на аграрот и бродоградбата, приватизацијата на некогашните државни претпријатија напредува бавно. Освен тоа, Хрватска треба да се бори со висок степен на корупција. Недоволната правна сигурност, високите трошоци за производство и преценетата домашна валута, куната, која го забавува извозот на хрватски производи, и понатаму важат за проблематични полиња во хрватската економија.

Во „потпирните столбови“, пак, спаѓаат растечкиот туризам (особено на крајбрежјето), кој претставува 21 процент од БДП и преработувачката индустрија (17 проценти). Притоа Хрватска може да се повика на традиционално добро образована стручна работна сила.

Економските односи со ЕУ претставуваат 57 проценти од вкупниот трговски волумен со странство. Италија, Германија, Австрија и Словенија се најголемите трговски партнери и тие го реализираат и најголемиот дел од странските инвестиции во Хрватска. Досегашните економски реформи во земјата беа оценети од ЕУ-комисијата како добри. Од март 2003 година Хрватска е членка на централно-европската слободна трговска зона (ЦЕФТА), преку КАРДС програмата (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation) на ЕУ прима специјална помош за обнова и е активен партнер во Пактот за стабилност за југоисточна Европа.

Надворешната политика на Хрватска

Примарна цел на надворешната политика на Хрватска е што е можно побрза интеграција во ЕУ и НАТО. Од ова Хрватска очекува економски и безбедносно-политички предности. Во безбедносната и одбранбена политика, Хрватска од 2000 година учествува во програмата „Партнерство за мир“ и е членка на Вилнус-групата,

составена од аспиранти за пристапување во НАТО. На почетокот од 2003 година Хрватска поднесе барање во ЕУ-комисијата за пристапување и од јули 2004 година е официјален кандидат за пристапување.

Односите со ЕУ беа поматени преку бавното испорачување на воени злосторници на Хашкиот трибунал за поранешна Југославија. Но, ЕУ изјави дека соработката со овој суд претставува важен предуслов за пристапувањето во ЕУ. Започнувањето на преговорите за пристапување, планирано за март 2005 година, беше поместено од страна на ЕУ од оваа причина.

По предавањето на поранешниот генерал Анте Готовина на Меѓународниот кривичен суд за поранешна Југославија (ICTY) во Хаг на крајот од 2005 година, случајот со воениот злосторник Бранимир Главаш беше повод за големи дискусии. Проминентниот политичар беше обвинет дека на почетокот на војната во 1991 година, кога ја водел одбраната на источно-хрватскиот град Осијек против југословенската одбрана и српските војници во Хрватска, бил одговорен за киднапирање, мачење и убиство на српски цивили. Главаш е досега политички највисоко рангираниот Хрват, обвинет за воени злосторства.

Со повеќенеделен штрајк со глад против постапката, кој тој го сведе на заговор на неговите политички конкуренти, а поддржан од националистичките медиуми и дел од јавноста, Главаш на 02.12.2006 година доби ослободување од притвор од здравствени причини и суспендирање на постапката на неопределено време. На 18.4.2007 година тој беше повторно уапсен. Претходно владата мораше да се соочи со сомнежите на ЕУ-комисијата кон напредокот по однос на правната држава. Заедно со Главаш, шест други Хрвати мораат да одговараат пред суд за воени злосторства во Осијек.

Во постапката против поранешниот генерал Готовина пред ICTY, на 21.2.2007 судот го скрати каталогот на обвинителни точки за да го забрза процесот. Готовина мора да одговара поради тешки воени злосторства, кои биле сторени од страна на хрватските трупи во 1995 при повраќањето на регионот Краина, кој беше баран од Србите. Претставниците на тужителот се изјаснија против кратење на точките од тужбата.

На 12.6.2007 година судот во Хаг го осуди поранешниот водач на хрватските Срби, Милан Мартиќ, на 35 години затвор. Поранешниот претседател на, во 1991 година еднострано декларираната, српска Република Краина во Хрватска (која беше повратена во 1995 година од страна на хрватските трупи), беше најден за виновен поради бројни воени злосторства и злосторства против човештвото, особено во врска со таканаречените етнички чистења.

Иницирано од еден говор на италијанскиот претседател на 10.02.2007 година по повод 60 годишнината од отцепувањето на италијански региони во Истра, Далмација и јулска Венеција (согласно Парискиот мировен договор од 1947 година), хрватскиот претседател Стипе Месиќ му забележа на својот колега Џорџо Наполитано „отворен расизам, историски ревизионизам и политички реваншизам“. Наполитано, покрај жртвите од масакрот на труците на водачот на југословенските партизани, Тито, врз Италијани во Истра по Втората светска војна се пожали дека преку громорните дела биле спроведени „плановите за анексија на Словените“, а заедно со тоа и „етничко чистење“ на полуостровот. По остриот протест на италијанскиот министер за надворешни работи Масимо Д’Алема на 18.02., Месиќ ги повлече изјавите во секаква форма и во сета нивна содржина. Исто така, и ЕУ-комисијата го опомена

хрватското раководство да не се „губи“ во изборот на зборови. За возврат италијанската влада увери дека таа во никој случај не се стреми кон ревизија на мировниот договор склучен со поранешна Југославија и безрезервно ја поддржа кандидатурата на Хрватска за зачленување во ЕУ.

Друг конфликт постои со соседот Словенија во врска со текот на водната граница меѓу двете земји. Овој конфликт се изостри малку во последните години и се расправа пред Меѓународниот кривичен суд.

Имајќи го предвид конфликтот за едностраното декларирање на еколошката рибарска зона и граничниот спор, Комисијата укажа на тоа дека Хрватска како критериум за пристапување не смее да ги заборави и „добрососедските односи“.

На почетокот од 2008 година се чинеше дека преговорите со Хрватска заглавија: еднострано прогласената рибарска зона на хрватските територијални води од 1 јануари 2008 година ги отежна односите на Хрватска со своите ЕУ-соседи Италија и Словенија како и со самата ЕУ. Официјално Загреб говореше за еколошка зона за заштита на рибниот фонд на Јадранското море. Но, Хрватска истовремено бараше меѓународни територијални права надвор од своите територијални зони. Самата зона опфаќа 25.000 километри квадратни. Хрватската страна притоа се повика на меѓународното право и укажа на тоа дека веќе постоеле такви конкретни случаи во регионот: и Италија и Словенија еднострано прогласиле такви зони.

Словенија и Италија ја одбија ваквата претстава како неисправна и нагласија дека тие никогаш не се обиделе еднострано да прошират територијални права на Јадранот и на тој начин таму да создадат нови меѓународно-правни факти. Понатаму Словенија потсетува на тоа дека Хрватска на тој начин го изострила и веќе со години нерешениот спор со повлекувањето на границата во заливот Пиран.

Конечно Хрватска сепак изјави дека оваа заштитна зона не важела за земји-членки на ЕУ. На работ на последниот самит на ЕУ, ЕУ-комисијата реагираше на пренасочувањето од страна на Хрватска во спорот за заштитената рибарска зона во Јадранот и на Хрватска и атестираше дејствување на ниво на ЕУ.

„Ваквата одлука беше вистинска во смисла на националниот интерес, а тоа е пристапувањето во ЕУ“, рече хрватскиот премиер Иво Санадер во Брисел. Баросо најави, дека ЕУ-комесарот за проширување, Оли Рен, есента 2008 ќе презентира прецизен временски план за планираното завршување на преговорите за пристапување. Тој имал „максимална доверба дека Хрватска ќе ги исполни условите за пристапување“, како на пример реформите во судството како и дотогаш незавршените реструктурирања на бродоградилиштата.

Иако Словенија го доведе во прашање пристапувањето на Хрватска поради овој проблем, односите во основа се стабилни со оглед на високата меѓусебна економска и културна испреплетеност.

Тактика:

Вие сте претставник на Вашата земја. Секогаш имајте предвид: Ваша цел е пристапувањето на Хрватска во Европската унија! Тоа значи дека морате да ги убедите Вашите преговарачки партнери во зрелоста на Хрватска за пристапување. Укажете на големите успеси во работата на владата и објаснете ги натамошните реформски планови. Неопходните политички реформи се имплементираат, а демократските дефицити во Хрватска се отстранети. Слободата на медиумите е загарантирана, администрацијата, судството и медиумите работат целосно независно.

Нагласете ја безусловната подготвеност на Вашата земја за соработка со меѓународната заедница. Хрватска безусловно го поддржа НАТО за време на конфликтот на Косово, а и во Пактот за стабилност на Балканот Хрватска сака да се вклучи како стабилизирачки фактор.

Подвлечете дека Хрватска географски, историски и културно е составен дел од Европа. Притоа укажете на северниот сосед Словенија. Хрватска има мошне слична понова историја. Нееднаквиот третман на Словенија и Хрватска не доаѓа предвид за Вас. Освен тоа, пристапувањето на Хрватска во ЕУ ќе влијае позитивно на регионот обременет со војни и може да послужи како добар пример за останатите земји. На тој начин ја изразувате и Вашата одговорна улога за регионот.

При преговорите држете се, пред сè, до Германија, Австрија и Италија. Со овие држави имате традиционално добри односи. Добри контакти одржувате и со новите земји-членки Словенија и Унгарија.

На Вашите преговарачки партнери гарантирајте им ја подготвеноста при пристапувањето да ги исполните критериумите од Копенхаген без исклучок. Укажете сепак на тоа дека Вашата земја, и покрај добрите бројки во растот, сè уште заостанува зад европскиот просек. Затоа мора да се договорат подолги преодни рокови и програми за поддршка.

Нагласете ја Вашата подготвеност за соработка со Судот за воени злосторства во Хаг, но покажете ја и Вашата ненаклонетост кон паушални осудувања. Сигнализирајте ја Вашата подготвеност за обострано договорно решавање на споровите по однос на текот на границата со Словенија.

КОСОВО

Главен град:	Приштина
Државно уредување:	република
Површина:	10.887 км ²
Жители:	2,127 мил.
БДП / жител:	нема податоци
Стапка на раст:	нема податоци
Стапка на невработеност:	35 – 50%
Јазици:	албански, српски
Религии:	муслимани, православни христијани, католици
Етнички групи:	92% Албанци, 5,3% Срби, 2,7% Турци, Бошњаци, Горани, Роми, Ашкали
Претседател:	Фатмир Сејдиу
Премиер:	Хашим Тачи
Други информации:	нема податоци

www.weltalmanach.de (2009)

Вие сте делегат на Косово во преговорите со ЕУ. Се стремите кон што е можно побрзо пристапување на Вашата земја во ЕУ. Притоа можете да се послужите со следните податоци од историјата, политиката и економијата на Вашата земја. Се разбира, смеете да сокриете или „разулавите“ некои, не толку, поволни информации. Секогаш имајте предвид дека Ваша цел е пристапувањето на Вашата земја во ЕУ!

Во последните безмалку 20 години процесот на распаѓање на поранешна Југославија донесе премногу страдања и пролевање крв. Со денот на прогласување независност на Косово, задницата на држави се надева дека духовите од минатото нема да не прогонуваат и ќе можеме да го насочиме погледот кон една мирна иднина. Еврпската унија посакува за целиот Балкан иднина исполнета со мир, стабилност и економски просперитет. И Вие ја следите таа цел.

Србија и косовските Албанци не беа, а и понатаму не се истомисленици за тоа, каков меѓународно-правен статус има оваа провинција. Косово објави независност, Србија и понатаму гледа на Косово како на дел од својата државна територија. Од 1999 година Косово се наоѓа под управа на Обединетите нации. Основа за тоа е Резолуцијата 1244 на Советот за безбедност на ОН од 10 јуни 1999 година. Преку неа се воспостави мисијата на Обединетите нации – УНМИК (*Мисија на привремена администрација во Косово*). По воените случувања, УНМИК треба да воспостави една преодна управа со цел за повторно воспоставување нормален живот.

На 24 октомври 2005 година, Советот за безбедност на Обединетите нации даде „зелено светло“ за започнување на разговорите за идниот статус на Косово.

Така, меѓу другото, постоеше консензус дека решението мора да придонесе за јакнење на регионалната безбедност и стабилност, па оттаму е исклучено враќањето на Косово во состојбата пред 1999 година, негова поделба или негово приклучување кон трета земја. Единство постоеше и во тоа дека мора да се придаде централна улога

на заштитата на правата на сите делови од населението како и на малцинствата во Косово.

Од почетокот на 2006 година најпрво специјалниот пратеник на ОН Марти Ахтисари вложи напори, преку директни разговори помеѓу Белград и Приштина да изнајде договор за идниот статус на провинцијата, која од 1999 година се наоѓа под управа на Обединетите нации. Но, членките на Советот за безбедност не можеа да договорат резолуција во Советот за безбедност врз основа на предлозите на Ахтисари.

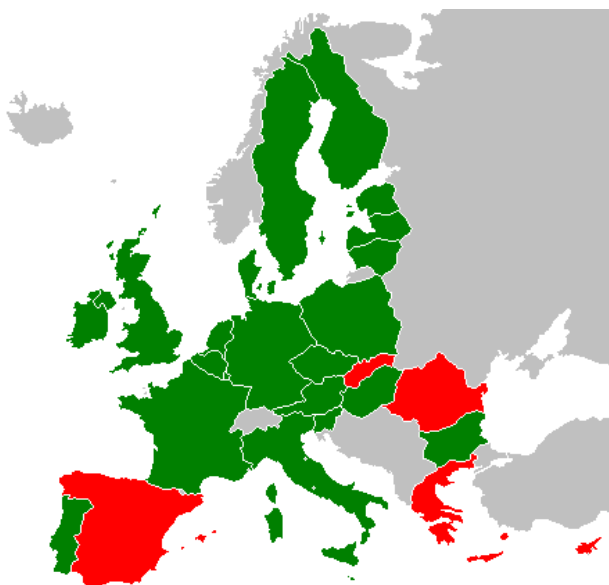
Исто така и посредничките обиди на Европската унија, Русија и САД за овозможување разговори помеѓу Белград и Приштина завршија без резултат.

Во последните месеци во Косово се случија длабоки промени: по долгогодишните, но на крај неуспешни преговори помеѓу Србија и косовските Албанци за конечниот статус, на 17 февруари 2008 година Косово прогласи независност од Србија. Во меѓувреме 22 држави на ЕУ, меѓу кои Германија, Франција, Велика Британија и Италија, го признаа Косово. На тој начин се стави крај на долгиот и тежок процес на распаѓање на поранешна Југославија. Европската унија ја нагласува својата надеж дека на тој начин во регионот ќе завладее мир.

Независноста на Косово

Уште во изјавата за независност од февруари, парламентот и политичкото раководство на Косово ја задолжија својата земја со демократски стандарди и стандарди на правна држава. Уставот што влезе во сила на 15 јуни 2008 година го нагласува тоа. Уставот го гледа Косово како татковина на сите свои граѓани и формулира јасна заложба за правна држава, демократија и мултиетничност.

Меѓународната заедница постојано и придаваше особено значење на заштитата на малцинствата. Тоа беше главната тема и на преговорите што траеја подолго од две годни, за да се дојде до заедничко решение за статусот. Луѓето во Косово мора да искушат конкретно подобрување на условите за живот. ЕУ сака да ја поддржува оваа млада држава на нејзиниот пат.

Извор: de.wikipedia.org

Надворешните односи досега стоеја во сенка на спорот за дипломатско признавање. Од февруари 2008 година цела редица држави, меѓу кои и Германија, отворија амбасади во Приштина. Со исклучок на Србија, сите непосредни соседни земји, Албанија, Црна Гора и Македонија, воспоставија дипломатски односи со Косово. Токму признавањето од страна на поранешните југословенски републики особено ја налути и истовремено разочара Србија.

Успех на меѓународен план Србија постигна во октомври 2008 година преку мнозински донесената одлука на Обединетите нации за преиспитување на независноста на Косово од страна на Меѓународниот суд. 77 од 192 држави-членки на Обединетите нации гласаа за оваа одлука, 74 држави, меѓу кои мнозински државите од ЕУ, беа воздржани.

Важен сојузник се САД, кои имаат поголема воена база во Косово. Русија, како постојана членка на Советот за безбедност на ОН, се стави на страната на Србија, а Кина и понатаму покажува одбивен став. Затоа за Косово останува блокиран патот на неопеделено време во Обединетите нации и во голем број други меѓународни организации.

Косово беше најсиромашниот регион во Југославија. Причина за тоа беше, покрај општата заостанатост на регионот, и промашената економска и структурна политика во последните 30 години. Во Косово претежно се населуваше индустрија за производство на сировини, додека постоеше многу малку преработувачка индустрија. Косово беше субвенционирано од другите југословенски републики, но и покрај тоа инвестициите во 60-тите и 70-тите години беа околу 50% од југословенскиот просек.

Во 1989 просечното месечно примање во Косово изнесуваше 454 динари (Словенија: 1180; Хрватска: 823; Централна Србија: 784). Во раните 90-ти години економската продуктивност на Косово уште еднаш се скрати на половина. Причини беа распаѓањето на поранешниот економски простор на Југославија како последица на граѓанските војни, меѓународните санкции и недоволниот пристап до странските пазари и финансии. Преку српско-албанскиот конфликт, во 1998/99 година дојде до повторно намалување на, и онака веќе мошне ниското, ниво од 20%.

По војната во Косово на располагање беа ставени средства за помош во висина од 2 милијарди евра. Досега се обновени или изградени 50.000 куќи, 1.400 километри улици како и болници и училишта. Ова доведе до краткорочен повоеан подем во одделни гранки како што се градежништвото, трговијата и јавната администрација.

Економија

Економијата на Косово се заснова на мали аграрни семејни бизниси, се засадува жито (пченица, пченка), сончоглед, репка, шеќерна трска и грозје од една страна, а од друга страна постојат и приватни компании во секторите трговија и градежништво. Индустрискиот сектор се карактеризира со областите рударство, хемија, електроника, текстил, градежни материјали и дрво. Во рударството се експлоатираат руда, јаглен, олово и цинк. Сèвкупно индустрискиот сектор е слаб.

Економскиот раст во 2002 година се проценува на 2,2%, во 2003 година на 3,1% , во 2004 година на 3,2%, 2005 година на 3,5 и 2007 на безмалку 3,5 – 4,2%. Во истиот

период инфлацијата се намали од 3,6% (2002) на 1,1% (2003) односно 1,5% (2004). Во 2005 дури беше регистриран пад на цените од -0,5%.

Официјална валута е еврото. Но, Косово не е членка на Европската монетарна унија. Германската марка што своевременно се етаблираше како втора валута, во 1999 година беше воведена како валута од страна на управата на ОН и истата подоцна беше заменета со еврото. Во областите со претежно српско население може да се плаќа и со српски динар.

Економијата во исклучително голема мера зависи од финансиските приливи однадвор (помош, трансфер на капитал од емигранти). Според податоците на министерството за финансии на Косово, трансферите од гастарбајтерите од странство се поголеми од вредностите постигнати во стопанството во Косово. Бидејќи помошта се намалува и пристапот кон пазарот на труд на ЕУ за Косоварите се отежнува, оваа, и онака нездрава, структура во себе крие значителни ризици.

Невработеност и сиромаштија

Во моментот постојат околу 325.000 работни места за еден милион работоспособно население (вклучувајќи ја и нерегистрираната сива економија). Годишно на пазарот на труд му се приклучуваат дополнителни 36.000 млади луѓе.

Во последните години високата невработеност забележува лесен пад (2001: 57,1%, 2002: 55%, 2003: 49,7%). Во 2008 година невработеноста изнесува помеѓу 42% и 43%. Притоа старосната група помеѓу 16 и 24 години е погодена во 60%.

Според податоците на Светската банка, 37% од населението живее под границата на сиромаштија (примања под 1,37 евра дневно по возрасен), додека 15% под границата на екстремна сиромаштија (примања под 0,93 евра дневно по возрасен).

Засегнати се, пред сè, старите лица, лицата со посебни потреби, жителите на помали или оддалечени градови и општини како и припадниците на не-српските малцинства како што се Ромите или словенските муслимани (Бошњаци). Сиромаштијата во Косово влијае и врз други области: нема доволно финансии за секторот воспитание и образование, во училиштата се предава во три или четири смени. Здравствените податоци за жителите спаѓаат во најлошите од оние во југоисточна Европа.

Инфраструктура

Железницата во Косово спаѓа меѓу најстарите во регионот и има свои корени во изградбата на делницата од Скопје кон Косово Поле од времето на Османлиското царство во 1874 година. Шинската мрежа што до денес не е вистински надградена и не е електрифицирана, а служи за транспорт на патници, располага со должина од само 333 километри, кои, пак, по војната во 1999 година не се користат целосно и се наоѓаат во исклучително лоша градежна, техничка и технолошка состојба како по однос на инфраструктурата на шинските патишта така и по однос на композициите на вагони. Во Северно Косово, кое е претежно населено со Срби, од почетокот на март 2008 година сообраќајот го презеде српската железница.

Во моментот постојат 1.925 километри магистрални и регионални патишта, автопати не постојат. Но, постои нацрт за автопат од Мердаре кон Морина, кој треба да ја

поврзе Србија со Албанија преку Косово. Единствениот цивилен аеродром во Косово е аеродромот во Приштина. Во 2002 тој опслужил вкупно 844.098 патници. Во тој период имало 4171 лета од и кон Приштина. Голем број авиокомпаниии од цела Европа летаат за Приштина.

Тактика:

Вие сте претставник на Вашата земја. Секогаш имајте предвид: Ваша цел е пристапувањето на Косово во Европската унија! Морате да ги убедите Вашите партнери во преговорите насекаде во Европската унија за зрелоста за пристапување на Косово. Укажете на првите успеси во работата на владата и објаснете, кои реформи мора да се преземат во иднина.

На 17 февруари 2008 година Косово ја објави својата независност, која е призната од околу 50 држави, но не и од досегашната „мајка“, Србија. Официјално, Косово согласно Резолуцијата 1244 од страна на ЕУ се вбројува во потенцијалните земји-кандидати за пристапување во ЕУ.

Но, наспроти пристапувањето во ЕУ стојат цела редица пречки. Најголем број држави од ЕУ го признаа Косово како независна држава. Грција, Романија, Словачка, Шпанија и Кипар, пак, досега го одбиваа признавањето, што во значителен дел има врска со внатрешно-политички прашања. Без признавање на Косово од сите држави во ЕУ не може да се замисли започнување на преговори за пристапување. За пристапувањето на нови членки во ЕУ од типот на Косово неопходна е согласност од сите земји-членки. Обидете се во прв ред да се погрижите за признавање на независноста од страна на сите држави од ЕУ.

Освен тоа, дипломатските тензии се мошне силни и надвор од ЕУ. Така, српскиот парламент одлучи дека сите договори што ги склучува Србија би морало да го почитуваат државното единство на земјата. Тоа значи дека преговорите на ЕУ со Косово би можеле да оневозможат склучувања договори со Србија. Радикалните сили во Србија инсистираат на тоа, Србија да може да стане членка на ЕУ само со Косово. Модератните сили во земјата, пак, гледаат можност за пристапување во ЕУ, а потоа спречување на пристапувањето на Косово.

Косово и понатаму е обременето со голем број проблеми. Така, демократските структури сè уште не се значително развиени. Партиската слика е сè уште нестабилна и ги презентира, пред сè, етничките групи. Корупцијата е широко распространета и постои голема „сива економија“. Етничките тензии во земјата се големи, бидејќи српското малцинство е стриктно против независност на Косово. Тешки се и економските проблеми. Така, Косово не располага со доволно снабдување со енергија. Мнозинството од населението е невработено. Голем дел од населението живее во сиромаштија.

Сепак, ставете до знаење дека не стравувате од преземање напори за постигнување промени во Вашата земја.

Особено уставот што беше донесен со независноста, а кој им обезбедува големи права на малцинствата, претставува позитивен знак за нов почеток во Косово. Во рамките на ЕУ-мисијата ЕУЛЕКС добивате поддршка од полицајци, судии, јавни обвинители и царински службеници.

Бидејќи Косово е претежно муслиманско, извесна улога против пристапување во ЕУ би можеле да играат слични аргументи како оние за Турција. Сепак, со оглед на малата површина на Косово тоа се чини малку веројатно. Освен тоа во Косово, исто како што е случајот со Албанија и Босна и Херцеговина кои исто така имаат значителен удел на муслиманско население, едвај да постојат исламистички струења.

Со Вашите соседни држави Црна Гора, Албанија и Македонија одржувате добри контакти. Во спорот со името помеѓу Македонија и Грција се наоѓате на страната на Македонија, но од друга страна не сакате да ги доведете во ризик инвестициите на Грција, па затоа во јавноста се однесувате повлечено кога станува збор за застапување извесно мислење по ова прашање.

Јасно залагајте се за Вашите интереси и ставете јасно до знаење дека преземавте успешни први чекори во насока кон Европската унија како и дека е важна натамошната поддршка од ЕУ. Доделувањето статус на кандидат за пристапување би можело да биде важен знак за напредување во натамошните напори на Косово, што ќе овозможи одржување високо темпо во приближувањето кон ЕУ.

ЦРНА ГОРА (Crna Gora)

Главен град:	Подгорица (136.000 жители)
Државно уредување:	република
Површина:	13.812 км ²
Жители:	601 000
БДП / жител:	4.130 ЕУР, УСД
Стапка на раст:	16,1%
Стапка на невработеност:	9,0%
Јазици:	црногорски (односно српски), албански, унгарски
Религии:	мнозинство православни христијани, католици и муслимани
Етнички групи:	Црногорци 267.669 (43,16%), Срби (32,00%), Бошњаци (7,77%), Албанци (5,03%), словенски муслимани (3,97%), Хрвати (1,10%), Роми и Синти (0,42%), други, немаат наведено националност или без податоци (6,56%). Понатаму, во Црна Гора живеат прогонети лица што не се земени предвид во пописот на населението, бидејќи имаат статус на бегалци. Притоа станува збор за 6.926 во најголем број српски бегалци од Босна и Херцеговина и 16.137 бегалци од Косово (најголем дел Роми и Срби)
Шеф на државата:	Филип Вујановиќ
Премиер:	Мило Ѓукановиќ

www.weltalmanach.de (2009)

Вие сте делегат на Црна Гора во преговорите со ЕУ. Се стремите кон што е можно побрзо пристапување на Вашата земја во ЕУ. Притоа можете да се послужите со следните податоци од историјата, политиката и економијата на Вашата земја. Се разбира, сметиете да сокриете или „разубавите“ некои, не толку, поволни информации. Секогаш имајте предвид дека Ваша цел е пристапувањето на Вашата земја во ЕУ!

Црна Гора (црногорски/српски *Crna Gora*, српско-кирилично *Црна Гора*, албански *Mali i Zi*) од 3 јуни 2006 година е независна држава во југоисточна Европа, која граничи со Хрватска, Босна и Херцеговина, Србија и Косово и Албанија. На југозапад од земјата Јадранското Море претставува природна граница.

Оваа балканска држава, со околу 622.000 жители (попис 2003: 620.145) и на површина од 13.812 км² претставува една од најмалите држави во Европа. Оваа планинска земја е ретко населена. Главен град е Подгорица.

Црна Гора е членка на Обединетите нации, ОБСЕ и Европскиот совет. Освен тоа, постои стремеж за пристапување кон Европската унија и НАТО.

Во европски контекст, Црна Гора е релативно ретко населена планинска земја во југоисточниот дел на Динарските планини. Се карактеризира со стрмни заливи (на пример Которскиот залив), распределено крајбрежје на Средоземјето (Адрија). Особено сиромашниот карстен регион во западна Црна Гора (Орјен, Ловќен) е мошне ретко населен. Само мал број полиња што можат да се пронајдат тука, нудат земјоделски плодно земјиште (Грахово, Цетиње).

Во северниот дел од земјата се наоѓаат највисоките планини на Црна Гора и истовремено на целите Динарски планини. Овде се наоѓаат централните високопланински масиви, Проклетије со најголемата планина во земјата, Зла Колата (2.534 м) како и Дурмиторскиот масив.

Montenegro буквално преведено значи „Црна планина“, додека името на земјата *Црна Гора* може да се преведе како „црна планина“, „црна пошумена планина“ или „црна шума“. Меѓународната ознака „*Montenegro*“ не потекнува од италијанскиот јазик – името би морало да гласи „*Montenegro*“ – туку од венетскиот. Во Австро-унгарија од 19 век се означувала и како *Шварценберг* (*Schwarzenberg*).

43 проценти од жителите на Црна Гора се изјаснуваат како Црногорци, 32 проценти Срби, околу 8 проценти Бошњаци, 5 проценти Албанци и 4 проценти словенски муслимани. Прашањето за тоа, дали Црногорците претставуваат посебен народ или се дел од српскиот народ, е спорно меѓу населението. Особено конзервативните Срби сметаат дека еден голем дел од Црногорците се составен дел од српскиот народ.

Истото важи и за најголемото малцинство, Бошњациите и словенските муслимани што живеат, пред сè, во северниот дел од земјата (црногорскиот дел на Рашка односно Санџак), каде постојат различни преференци по однос на именувањето на националноста.

Друго малцинство формираат Албанците, кои живеат, пред сè, во областите долж границата со Албанија и Косово. Во општините Улџин (алб. *Ulqin*) тие претставуваат мнозински дел од населението со 72 проценти (попис 2003).

Согласно уставот од 19 октомври 2007 година службени јазици во Црна Гора се црногорски, српски, босански, албански и хрватски. Член 11 од законот за малцинства, донесен на 11 мај 2006 година, пак, дозволува употреба на јазиците на малцинствата како службени јазици само во општините, во кои односно малцинство претставува мнозински дел од населението или *значителен дел од населението*, што дава извесен простор за маневрирање во црногорските власти. Наспроти ова, законот за малцинства на сојузот на држави Србија и Црна Гора, донесен во 2002 година, пропишуваше дека уделот на малцинства во вкупното население во една општина мора да изнесува најмалку 15% според последниот попис, за нивниот јазик да биде признат како службен јазик на ниво на општината.

Во употреба се како латиничното, така и кириличното писмо.

Во поглед на името на јазикот постојат различни мислења меѓу населението, исто како што е случајот и со означувањето на националноста. На пописот на населението во 2003, 63,49% од населението го навеле српскиот, а 21,96% црногорскиот како свој мајчин јазик.

До 75% од населението на Црна Гора припаѓаа на српско-православната црква со метрополитот Амфилохије (Радовиќ) како прв човек во метрополијата. Освен тоа, постои уште и автокефалната црква на Црна Гора, основана во 1993 година, а која игуменски и канонски не е признаена од страна на православната црква. Покрај православните верници, постојат уште 12 проценти од населението како муслиманско малцинство како и неколку илјади католици, пред сè, во крајбрежните градови, претежно Хрвати и Албанци. Припадниците на различни протестантски заедници сочинуваат нешто помалку од по 1.000 членови.

Од 1990-тите години Црна Гора, меѓу другото, како центар на меѓународната недозволена трговија со цигари. Во вовлеченоста на премиерот Ѓукановиќ во оваа трговија, опозицијата гледа причина за неговата кампања за независност на земјата. Во тој поглед премиерот на Црна Гора, Мило Ѓукановиќ, по неговото повторно добивање мандат како премиер на Црна Гора во март 2008 година, тој по слободна волја им се стави на располагање на истражните власти во Бари. Испитувањето опфаќаше околу 80 прашања. Договорот со судот во Бари, кој им претходеше на одговарањето на прашањата од страна на Ѓукановиќ по негова слободна волја, го спречува објавувањето на содржината на испитувањето. Ова испитување требаше да се одржи уште претходното лето 2007 година, но беше реализирано дури на крајот на март, по повторното именување на Мило Ѓукановиќ за премиер, откако неговиот партиски колега мораше да се откаже по една година поради болест.

До денес Црна Гора сè повеќе се занимава со недозволена трговија со наркотици, цигари, оружје, луѓе, украдени возила од ЕУ и неразјаснети нарачани убиства на организираниот криминал. Пример за тоа е неразјаснетото убиство на Душко Јовановиќ, шеф во редакцијата на владиниот критички весник *Дан*, кој беше убиен ноќта меѓу 24 кон 25 мај 2004 година. Расправата против еден главен осомничен беше одложена на крајот од 2006 година поради недостаток на докази.

Во најважните рудни богатства спаѓаат боксит, железна руда и кафен јаглен. Важни производни гранки во индустријата се тутунската, алуминиумската индустрија како и преработувањето сол. Во доменот на аграрот пред сè се насадуваат зеленчук, жито, компири, тутун, вино, кисели овошја, маслинки и смокви. Освен тоа, во Црна Гора одлучувачка улога игра туризмот. 15% од бруто-домашниот производ доаѓаат оттаму. Според Ворлд Травел и Туризм (WTTC), Црна Гора глобално се вбројува меѓу првите три туристички земји во најголем пораст.

Во 1999 година како валута се вовеле германската марка. Во текот на конверзијата на германската марка во евро, од 2002 година како валута во земјата се употребува еврото. Бидејќи оваа земја не учествува во Европската монетарна унија, таа нема право да прави сопствени евро-железни пари.

На крајот од 2005 година повторно почнаа да се објавуваат сопствени поштенски марки, првпат од 1913 година па наваму.

Тактика:

Вие сте претставник на Вашата земја. Секогаш имајте предвид: Вашата цел е пристапување на Црна Гора во Европската унија! Тоа значи, Вие морате да ги убедите Вашите партнери во преговорите за зрелоста на Црна Гора за пристапување. Укажете на големите успеси во работата на владата и објаснете ги натамошните реформски планови.

По стекнување на независноста, Црна Гора постигна добар напредок во создавањето на потребното правно опкружување на институциите. Во октомври парламентот прифати устав, кој во основа е во склад со европските стандарди. Земјата продолжи да напредува на полето на административните и правните реформи. Најважните политички партии прифатија изјава за основните уставни начела на правната држава и се обврзаа да ги преземат овие начела во уставот. Ова го овозможи пристапувањето на земјата во Европскиот совет. Постоеше напредок во создавањето на неопходната рамка за почитување на човековите права и заштита на малцинствата. Црна Гора се ангажира за регионалната соработка во југоисточна Европа и ја ратификуваше спогодбата со ЦЕФТА.

Сепак, реформите во судството тукушто започнуваат, корупцијата е сè уште далеку проширена, додека јавната управа е премногу слабо поставена.

Црна Гора постигна натамошен напредок при воведувањето функционална пазарна економија, иако темпото се забави. Неопходни се длабоки реформи за земјата да биде во состојба долгорочно да може да опстои пред притисокот од конкуренцијата и пазарните сили во Унијата. Макроекономската стабилност се зголеми. Брзиот економски раст придонесе до создавање работни места, додека инфлацијата остана пригушена. Обемните странски директни инвестиции дополнително ја поттурнаа економската активност. Се следеше внимателно финансиската политика, што повторно доведе до буџетски суфицит. Отворањето на трговијата и изедначувањето со правилата на СТО понатаму придонесоа за економската интеграција со ЕУ.

Земјата постигна извесен напредок при прилагодувањето кон европските стандарди и надградбата на своите административни капацитети, така што беше потпишана ССА со ЕУ. Во областите царина и даноци, конкуренција, јавни набавки, слободно движење на капитал и аграр се забележува добар напредок. Но, напредокот на полето на социјалната и трудовата политика, енергијата, животната средина и правото, слободата и безбедноста останаа ограничени. Црна Гора мора да продолжи со подобрувањето на своите правни, политички и административни капацитети, за ССА да може да биде успешно имплементиран.

МАКЕДОНИЈА

Главен град:	Скопје
Државно уредување:	република
Површина:	25.713 км ²
Жители:	2,036 мил.
БДП / жител:	3.070 ЕУР УСД
Стапка на раст:	3,0%
Стапка на невработеност:	35%
Јазици:	македонски, албански, турски, ромски, српски, влашки
Религии:	70% православни христијани, 25% муслимани, католици
Етнички групи:	64,2% Македонци, 25,2% Албанци, 3,9% Турци, 2,7% Роми, Срби, Бошњаци, Власи
Претседател:	Бранко Црвенковски
Премиер:	Никола Груевски

www.weltalmanach.de (2009)

Вие сте делегат на Македонија во преговорите со ЕУ. Се стремите кон што е можно побрзо пристапување на Вашата земја во ЕУ. Притоа можете да се послужите со следните податоци од историјата, политиката и економијата на Вашата земја. Се разбира, сметиете да сокриете или „разубавите“ некои, не толку, поволни информации. Секогаш имајте предвид, дека Ваша цел е пристапувањето на Вашата земја во ЕУ!

За Македонија

Македонија е континентална држава која на север граничи со Србија и Косово, на исток со Бугарија, на југ со Грција и на запад со Албанија. Македонија беше најјужната од југословенските републики која ја прогласи својата независност во 1991 година, нешто подоцна од Хрватска и Словенија.

Мајчин јазик на мнозинството од населението е македонскиот, додека албанскиот е втор по број на говорители, на кои овој јазик им е мајчин. Покрај тоа, регионално се говорат и турскиот, српскиот и ромскиот јазик. Сепак, голем број Роми го имаат преземено јазикот на регионот, во кој живеат.

Држава и политика

Државното уредување на Македонија според македонскиот устав од 1991 година е република со форма на владеење парламентарна демократија. Уставот во голема мера беше изработен од стариот германски претседател Роман Херцог и поранешниот француски министер за правда, Џорџ Бадинтер, а беше донесен на 17 ноември 1991 година. Оттогаш уставот беше четирипати дополнуван (1992, 1998, 2001, 2003): во 1992 година за јасно да се објави дека земјата нема територијални барања кон соседните земји и не навлегува во правата на суверенитет на други држави ниту во нивните внатрешни работи (во контекст на преговорите со Грција

поради спорот со името на земјата и нејзиното меѓународно признавање), а во 2001 година поради воведување уставно-правна рамка за спроведување на Охридскиот рамковен договор од 13 август 2001 година.

Македонскиот партиски систем се карактеризира со двоен поларитет: од една страна етничко-национален (славо-македонско и албанско), а од друга страна политички (посткомунистички и антикомунистички).

Внатрешната политика на Македонија

Во 90-тите години од минатиот век внатрешната политика се карактеризираше, пред сè, со конфликти меѓу двете најголеми националности, Македонците и Албанците. При конфликтот во Косово од 1999 година, по меѓународен притисок Македонија прифати околу 380.000 бегалци од Косово, што го промени кршливиот етнички состав на земјата.

Со ангажманот на поранешниот претседател Борис Трајковски, на ЕУ и САД преку Охридскиот рамковен договор успеа да се изнајде рамнотежа меѓу двете групи и да дојде до разоружување на милитантната албанска група.

Во поглед на саканиот прием во ЕУ, Македонија спроведе цела редица обемни внатрешно-политички реформи, кои треба да ја донесат земјата до стандардите на ЕУ, меѓу другото со реформите на комунално ниво, во високото образование, полицијата и правдата.

Соседски односи

Поради спорот со името, Грција во април 2008 година го спречи одобрувањето за пристапување во НАТО, што беше посакувано од Македонија. Надворешната политика на Македонија се карактеризира со вложување јасни напори за да стане членка на НАТО и ЕУ. Но, соседот Грција се противставува на приемот на Македонија под името Република Македонија.

На 15 јануари 1992 година Бугарија како прва земја ја призна независноста на Република Македонија под нејзиното уставно име, но долго време одбиваше да го признае постоењето на посебна македонска нација и посебен македонски јазик. При потпишувањето на договорот меѓу двете земји дојде до извесни компликации.

Бугарија им го дава на Македонците правото за добивање бугарско државјанство, доколку можат да докажат дека имаат бугарско потекло. Досега ова го искористиле само околу 10% од лицата со такво право, меѓу другото и поранешниот премиер Љубчо Георгиевски. Историски гледано денешната земја Македонија, нејзиниот народ, традиции и јазик беа тесно поврзани со бугарската историја, но Македонија со право укажува на својата историска и културна самостојност.

Во 1999 година бугарската и македонската влада најдоа примирје на својот долгогодишен спор околу јазикот, кој тешко ги обременуваше билатералните односи. Бугарија за првпат ја призна самостојноста на македонскиот јазик и нација, додека Македонија за возврат се ограда од секако влијание врз македонското малцинство во Бугарија.

Србија гледа критички кон својот јужен сосед, бидејќи Македонија се отцепи од Југославија и во конфликтот на Косово беше на страната на НАТО. Есента 2008 година Македонија, заедно со Црна Гора, ја призна независноста на Косово. Поради ваквите околности, македонската политика е насочена, пред сè, на пацифизам. Покрај приближувањето на земјата кон пристапувањето во ЕУ, оваа земја воспостави важни односи со САД. Така, Република Македонија учествува во војната во Ирак со мал контингент. Кратко по претседателските избори во САД во ноември 2004 година, Вашингтон ја призна земјата под името „Република Македонија“. Ова веднаш доведе до скандал во Грција и цитирање на американскиот амбасадор во Атина во грчкото министерство за надворешни работи. Сепак, ЕУ ја увери Грција, дека нема да го следи примерот на САД. Во меѓувреме 121 држава, меѓу кои и Турција, Русија, Кина и Канада објавија дека во билатералната комуникација ќе го употребуваат уставното име Македонија. Независно од тоа се работи на регулирањето на едно меѓународно признато име.

Посакуваните пристапувања во НАТО и ЕУ претставуваат централни теми на македонската надворешна политика.

Во 2004 година во сила влезе Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА).

На 3 април 2008 година Македонија учествуваше со своја делегација на самитот на НАТО во Букурешт. Делегацијата се надеваше на добивање покана за влез во алијансата, која не беше изречена поради вето на Грција поради сèуште нерешениот спор со името.

Контроверзата околу уставното име „Република Македонија“ започна со објавувањето независност од страна на Македонија во 1991 година и трае до денешен ден. На почетокот Атина стравуваше од територијални барања на Скопје врз грчката провинција со име Македонија. До 1993 година ова го одложуваше меѓународното признавање на оваа млада држава, која во април 1993 година беше примена во Обединетите нации како ФИРОМ. Во февруари 1994 година Грција, под водство на премиерот Андреас Папандреу, воведо трговско ембарго над Македонија.

Во 1995 година дојде до придвижување во конфликтот. Благодарение на меѓународниот посредник Цирус Ванс и Лорд Овен, Скопје и Атина потпишаа Времена спогодба. По оваа спогодба која истече во 2002 година, Македонија го смени своето државно знаме. Новото знаме повеќе не е „свездата на Вергина“, туку едно стилизирано сонце. Претходно Македонија го дополни својот устав на три места, според кои Македонија се откажува од територијални барања кон своите соседи, нема да се меша во нивните внатрешни работи и ќе врши промени на границите само во склад со меѓународните норми.

Можно решение предложи невладината организација „Интернешнал крајзис груп“ од Брисел (ИЦГ). Во него ИЦГ наведува три клучни елемента, кои на двете страни би можеле да им обезбедат решение без да го изгубат имиџот. Така, предвиден е билатерален договор меѓу Македонија и Грција, кој на Грција и дава право, за својот сосед да ја употребува ознаката „Горна Македонија“ или некоја друга формула. Истовремено, компаниите од двете земји можат за стоки и услуги што се произведуваат на нивните територии, да го користат името „Македонија“. Покрај тоа, меѓународната заедница го признава уставното име „Republika Makedonija“.

Се придодаде уште еден спор меѓу Грција и Македонија: ѕвездата од Вергина со шеснаесет краци (сонцето од Вергина) беше симбол на античката македонска држава. Грција не ја прифати неговата употреба во македонското знаме, по што Македонија, ставена под економски притисок од Грција, го промени знамето во сонце со осум крака.

Во Југославија, Македонија беше една од економски најзаостанатите области, со слабо развиена индустрија и мал број наоѓалишта на сировини. Во 2000 година 9,7% од бруто-домашниот производ (БДП) потекнуваа од земјоделството, додека од индустријата само 31,6%. Стапката на невработеност остана на ниво од 35% и понатаму предизвикува загриженост. Македонија сèуште е една од најсиромашните држави во Европа.

Економска состојба

Земјата страда од типичните проблеми на една постсоцијалистичка држава, на пример: изразена корупција, преголема администрација и неефикасност на (сèуште донекаде државните) индустриски компании. Сивата економија претставува околу 45% од БДП.

И понатаму високата стапка на невработеност претставува еден од главните економски проблеми. Дефицитот во трговскиот биланс е висок, увозот го надминува извозот за повеќе од 70%. Ваквата нерамнотежа досега се порамнуваше со трансферите на Македонците што живеат во странство.

На 1 јануари 2007 година беше воведен т.н. *рамен данок* по примерот во Словачка. Даночната стапка за физички лица и компании изнесува подеднакво 12%, а од 2008 година ќе биде намален на 10%.

Важни извозни производи се прехранбените средства, виното и тутунот како и железото и челикот. Најважните дестинации за извозот се Србија (31,4%), Германија (19,9%), Грција (8,9%) и Хрватска (6,9%). Најголем удел во увозот во Македонија имаат Грција (15,4%), Германија (13,1%), Србија (10,4%), Словенија (8,6%) и Бугарија (8,1%).

Тактика:

Вие сте претставник на Вашата земја. Секогаш имајте предвид: Ваша цел е пристапувањето на Македонија во Европската унија! Тоа значи дека морате да ги убедите Вашите преговарачки партнери во зрелоста на Македонија за пристапување. Укажете на големите успеси во работата на владата и објаснете ги натамошните реформски планови.

Македонија презеде важни чекори за исполнување на политичките критериуми за пристапувањето во ЕУ. Имплементацијата на Охридскиот рамковен договор придонесува кон натамошна консолидација на демократијата и правната држава. Постигнат е напредок во реформите на судскиот систем, додека во сузбивањето на корупцијата беа постигнати охрабрувачки резултати. Подобрено е почитувањето на човековите права и заштитата на малцинствата како и на меѓуетничките односи. Сепак, со континуираните етнички тензии во земјата доаѓа до одложување на реформите.

Знаете дека дијалогот меѓу сите партии во парламентот мора да се води на мирен и конструктивен начин.

Мора да се води грижа за тоа дека сите политички актери ја вршат функцијата предвидена со уставот и меѓусебно соработуваат за да обезбедат ефикасен демократски процес.

На тој начин може да се постигне натамошен напредок, на пример во областа на полицијата и судството, консолидацијата на правната држава како и заштитата и унапредувањето на правата на малцинствата. Корупцијата е сèуште широко распространета во Вашата земја и се наоѓа на едно од највисоките нивоа во цела Европа.

Македонија се наоѓа во добра состојба со воведувањето функционална пазарна економија и постигнува солиден напредок во таа насока. Земјата барем среднорочно би можела да биде во состојба да се одржи пред притисокот на конкуренцијата и на пазарните сили во Унијата, доколку одлучно ја имплементира својата обемна реформска програма, за да ги отстрани значајните структурни празнини.

Невработеноста, пак, и понатаму останува исклучително висока, а функционирањето на пазарната економија сèуште е повлијаено од институционалните недостатоци. Дури и судството и понатаму претставува „тесно грло“. Нивото на правна сигурност и понатаму е релативно ниско.

Пазарите на труд и понатаму не функционираат задоволително.

Сепак, Македонија презеде дополнителни напори за да ја подобри својата способност за преземање на обврските што произлегуваат од зачленувањето. Истовремено земјата мора да отстрани значителни слабости во примената и ефективното спроведување на правните прописи. Особено недостасуваат соодветни кадровски и финансиски ресурси.

Преку широко поставената флукуација на квалификуван персонал како последица на политичките промени, се влијаеше негативно врз напорите за јакнење на административните капацитети.

Македонија има добри изгледи да стане членка на Европската унија. Но, за да продолжи да оди по својот, досега позитивен, пат на Вашата земја која е толку богата со култури и историја, и е потребна и финансиска помош.

Со право можете да ја означите Македонија како пример во заштитата на малцинствата. Се покажува успех во мирниот соживот на различните етникуми и религии, иако тоа не е секогаш едноставно. Вашата функција на пример честопати се потценува.

Но, знаете дека соочувањата со Грција мора да бидат надминати. Обидете се да придобиете многу земји во Советот за Вашата позиција.

СРБИЈА

Главен град:	Белград
Државно уредување:	република
Површина:	77 474 км ²
Жители:	7, 439 мил.
БДП / жител:	4030 ЕУР УСД
Стапка на раст:	5,7%
Стапка на невработеност:	18,8%
Јазичи:	српски, албански и унгарски
Религии:	мнозинство православни христијани, католици, муслимани и малцинства на протестанти и Евреи
Етнички групи:	82,7% Срби, 3,9% Унгарци, 1,8% Босанци и Роми
Претседател:	Борис Тадиќ
Премиер:	Мико Цветковиќ

www.weltalmanach.de (2009)

Вие сте делегат на Србија во преговорите со ЕУ. Се стремите кон што е можно побрзо пристапување на Вашата земја во ЕУ. Притоа можете да се послужите со следните податоци од историјата, политиката и економијата на Вашата земја. Се разбира, сметиете да сокриете или „разубавите“ некои, не толку, поволни информации. Секогаш имајте предвид, дека Ваша цел е брзото пристапување на Вашата земја во ЕУ!

Поновата историја на Србија се карактеризира со нејзината улога на најголема република во Југославија.

Владата се стреми кон пристапување во Европската унија и НАТО. Со годишен економски раст од 5% до 10% како и, пред сè, зголемените странски инвестиции како резултат на напорите на Србија за пристапување во ЕУ, економијата на Србија важи за една од најбрзо растечките во регионот.

Србија – краток преглед

Составот на населението е мошне различен во различни региони од земјата. Во централна Србија живеат најмногу Срби како и Романци (Власи) на исток и североисток, Бугари на југоисток и Роми, кои можат да се најдат насекаде. Во регионот на Стари Рас живее поголемо малцинство Босанци, додека во Прешевската долина, во јужниот крај на Србија, живее албанско малцинство.

Војводина (Банат, Бачка и Сирмија) со децении се карактеризира со шаренило на народи, пред сè Срби (65,05%), Унгарци (14,28%), Словаци (2,79%), Хрвати (2,78%), Романци (1,50%), Роми (1,43%), а порано и околу 200.000 до 350.000 Германци, кои по Втората светска војна биле протерани под образложение дека извршиле велепредавство.

Политика и администрација

Србија е парламентарна демократија со еднокоморен парламент, *Народна скупштина* (буквално преведено: *народно собрание*) со 250 пратеници. Тој е легислативен орган. Српските партии што се застапени во парламентот се групираат како фракции во влада и опозиција. Извршната власт е под водство на еден премиер (срп. *претседник владе*, скратено *премиер*) и совет на министри, кој се именува од страна на претседателот на државата, со кој советот дели одредени надлежности (одбрана, надворешна политика), но е одговорен пред парламентот. Претседателот се избира на секои четири години директно од народот. Реизбор е можен. На оваа функција од 2004 година е Борис Тадиќ (ДС), кому на 3 февруари 2008 му беше доделен втор мандат. Во Војводина и понатаму постои регионален парламент. Обласните власти на српски окрузи се именувани од страна на централната влада.

Најважни партии во Србија се двете големи партии: Демократската партија (ДС, лево-либерална) и српската Радикална партија, офанзивно националистичка). Покрај тоа, постојат и помали партии.

Од предвремените парламентарни избори во јануари 2007 како победник излезе демократската странка. Партиите што се залагааат за поблиско поврзување со Европската унија заедно добија преку 150 од вкупно 250 пратенички места.

Србија и Косово

По објавувањето независност на Косово во февруари 2008 година, во владата се појавија длабоки разлики во мислењата по однос на натамошниот пат во приближувањето кон Европската унија. Додека ДСС, заедно со опозициските партии СРС и СПС, донесоа заклучок во парламентот, со кој фактички се бараше прекин на односите со ЕУ и со оние држави на ЕУ кои го признаа Косово, останатите партии од владата инсистираа на продолжување на преговорите за склучување на Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА) со ЕУ, за која веќе беше постигнат договор по важните точки.

Според уставот од 2006 година Војводина на север и Косово на југ претставуваат две автономни провинции на Србија. Од 1999 година и со крајот на војната во Косово, тоа се наоѓа под управа на ОН. Во февруари 2008 година парламентот во Приштина објави независност на *Република Косово*. Српската влада и други држави во ваквиот чекор гледаа прекршување на резолуцијата 1244 на ОН како и начелото на територијален интегритет. На 8 октомври 2008 година Генералното собрание на ОН го одобри барањето на Србија за преиспитување на меѓународно-правната валидност на објавувањето на независноста од страна на Меѓународниот суд. Токму еден ден подоцна поранешните југословенски републики Црна Гора и Македонија го признаа Косово како независна држава – уште еден тежок меѓународен пораз за Србија.

Најновата историја на Србија

Во 1991 година започна распадот на Југославија и сите републики освен Србија и Црна Гора постепено објавуваа независност. По ова, на 27 април 1992 година Србија и Црна Гора ја основаа Сојузна Република Југославија. Таа не беше призната како

единствен правен наследник на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, но можеше да го продолжи членството во Обединетите нации.

Со отцепувањето на Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина избувнаа војните во Југославија. Најпрво интервенираше југословенската народна армија која се наоѓаше под команда на Белград. Сепак, по меѓународното признавање на Словенија, Хрватска и Босна и Херцеговина оваа армија мораше да ги напушти оние територии, кои повеќе не беа југословенски. Србија ги поддржуваше и воено и финансиски српските паравоени сили во воените подрачја во Хрватска и Босна, но ја прекина поддршката откако ООН донесе одлука за трговско ембарго против Сојузна Република Југославија.

Иницијатор на санкциите беа познатите етнички чистења, кои беа насочени против босанските муслимани. Со поддршка од Србија, на хрватските и босанските Срби им се овозможи да стекнат големи територии. Но, најголем дел од тие области беа повторно изгубени во текот на војната. Во текот на хрватската воена операција „Олуја“ во август 1995 година беа прогонети околу 200.000 хрватски Срби, меѓу другото и победената армија на Република Српска Краина. Кога хрватската армија и босанските воени сили повторно напредуваа во Босна, голем број босански Срби исто така избегаа во Сојузна Република Југославија или заминаа во трети земји, при што некои од нив останале таму до денес.

По Спогодбата од Дејтон со што се стави крај на граѓанската војна во Босна и Херцеговина и на Краина, последното политички опасно прашање во распаѓањето на Југославија по 1995 година остана статусот на провинцијата Косово, во која живеат мнозинство Албанци. За сите политички лидери на Албанците, независноста од Србија претставуваше централно политичко барање. Амнести Интернешнал во *Годишниот извештај 1996* укажа на критичната состојба со човековите права во Косово. Српскиот врв, под водство на Слободан Милошевиќ, се обидуваше да им стави крај на сè понасилните немири во Косово со полициски, а на крај и воени средства.

Во 1996 година УЧК (ослободителната армија на Косово), која оперираше со терористички средства, започна со засилени напади врз српските безбедносни сили. Освен тоа, доаѓаше и до насилни акции против српско цивилно население во градовите. Со вооружувањето на УЧК од арсеналот на оружје на Албанската армија, каде по пучот целосно се распадна јавниот ред и беше опљачкан целиот арсенал на муниција, таа засилено продолжи да чекори по својот конфронтациски курс против српските безбедносни сили, на што, пак, се противставуваше партијата на Ибрахим Ругова.

По претседателските избори во Србија во 1997 година, кои речиси комплетно беа бојкотирани од косовските Албанци, состојбата продолжи да ескалира. Преку засилена активност на УЧК, која во текот на 1998 година успеа да ја преземе контролата над регионот Дреница, српските безбедносни сили започнаа координирана полициска контраофанзива, која беше поддржана од армиските единици и заврши со уништување на јадрото на единиците на УЧК во регионот Дреница.

Со тешките повреди на човековите права во текот на борбите, западните држави под водство на САД видоа потреба од дејство. САД ја припиша целата вина за ескалацијата само на српското раководство, правејќи го Милошевиќ лично одговорен за состојбата. Промената на авторитарниот режим на Милошевиќ, кој важеше за *персона нон грата*, во очите на Западот беше предуслов за траен мир. Со

непритаена воена закана за напад на НАТО алијансата против Србија, САД успеа да обезбеди контрола на оруженото примирје преку КВМ и воздушната контрола од страна на САД, што требаше да го смири конфликтот. Сепак, преку контролата на мисијата од страна на ООН, САД истата ја сметаше за не баш задоволителна.

По повторното распламтување на судирите пролетта 1999 година, НАТО, под водство на САД, се обиде да го натера српското раководство да го потпише договорот во француското место Рамбуље, кој со голем воен прилог содржеше доаѓање на трупи на НАТО во Сојузна Република Југославија, што пак за српската влада беше едноставно неприфатливо. Одбивањето на ултиматумот за влегување во Југославија НАТО го интерпретираше како *цасус бели* и од 24 март 1999 година авиони на западниот воен сојуз 78 дена ја бомбардираа цела Сојузна Република Југославија.

Воздушната војна, која се реализираше без мандат на ООН, означена како *хуманитарна војна*, имаше за цел насилно запоседнување на дел од Србија. Според мислењето на еден дел од познавачите во меѓународното право преку укинувањето на територијалниот суверенитет на една земја како и воената акција на воениот сојуз на Западот без мандат на ООН, се дејствувало спротивно на меѓународното право, додека според мислењето на други експерти ваквата акција била легитимна според правото на итна помош.

Состојбата на косовските Албанци се заостри, бидејќи српските воени сили не се повлекоа од тој регион, што се очекуваше. Под притисок на бомбардирањата, југословенската влада на 10 јуни 1999 година ја прифати резолуцијата 1244 на ОН и го потпиша *Договорот од Куманово*.

Ерата по Милошевиќ

На претседателските избори од 24 септември 2000 година за српски претседател беше избран Воислав Коштуница, што претставуваше вовед во крајот на ерата на Милошевиќ. Најпрво Милошевиќ изјави дека е победник во изборите, но по повеќедневни штрајкови, демонстрации на *Демократската опозиција на Србија* и запоседнувањето на парламентот на 5 октомври тој конечно попушти. На парламентарните избори во декември 2000 година ДОС извојува мошне јасна победа. Во јануари 2001 за нов премиер беше избран Зоран Ѓинѓиќ. Меѓу другото, тоа доведе и до предавање на Слободан Милошевиќ на Меѓународниот кривичен суд за поранешна Југославија (ICTY) во Хаг на 29 јуни 2001 година. На 12 март 2003 година Ѓинѓиќ беше убиен на отворена улица од атентатори од редовите на поранешната *„Црвена Беретка“*.

Со прифаќањето нов устав во 2003 година, Сојузна Република Југославија, основана во 1992 година, беше трансформирана во еден лабав сојуз на држави што го промени своето име во Србија и Црна Гора.

Кон средината на март 2004 година етничките Албанци извршија тешки погроми врз српското малцинство што живееше на Косово. Притоа беа прогонети над 4.000 луѓе, беа убиени 19 луѓе, запалени 1.000 куќи и уништени 27 српско-православни цркви и манастири.

На 30 март 2004 година беше донесен еден контроверзен закон, со кој Република Србија е должна да им ги надомести сите издатоци на обвинетите пред Судот за

воени злосторства во Хаг. Но, три дена потоа беше објавено решение, според кое овој закон не се однесува на семејството на Слободан Милошевиќ.

На 27 јуни 2004 година беше избран нов претседател откако неколку претходни обиди се покажаа како безуспешни поради премалиот одзив на изборите. Учеството мораше да изнесува над 50%. Но, оваа квота не беше никогаш постигната. По укинувањето на препреката од 50%, на изборите победи либералот и европски наклонет реформатор Борис Тадиќ од ДС против Томислав Николиќ од националистичката Радикална партија со 53,24% од гласовите.

На 17 август 2004 година српското собрание како национални симболи ги предложи поранешниот кралски грб и химната „Бог на правдата“ од 19 век, но само провизорно, сè додека не се определи конечно решение. Химната и грбот од времињата на српската монархија треба да ги заменат последните комунистички симболи. На грбот стојат двоглав сребрен орел, сребрен крст и круна.

Србија на патот во насока кон ЕУ

Разговорите за стабилизација и асоцијација што започнаа помеѓу ЕУ и, во тоа време, сојузот на држави *Србија и Црна Гора* на 8 ноември 2005 година, најпрво беа прекинати пролетта 2006 година од страна на ЕУ, бидејќи според нивно мислење владата во Белград не преземала доволно активности за наоѓање на Радован Караџиќ и Ратко Младиќ, по кои се трагаше како воени злосторници. По подобрување на соработката на Србија со Меѓународниот кривичен суд за поранешна Југославија (ICTY) разговорите беа продолжени и завршија на 7 ноември 2007 година со парафирање на Спогодбата за стабилизација и асоцијација. Спогодбата треба да биде потпишана дури по доставувањето на Караџиќ и Младиќ на Меѓународниот кривичен суд.

Србија, која граничи со осум соседни држави, што не е случај со ни една друга држава во регионот, располага со геостратешки важна местоположба. Ваквата локациска предност доведува до тоа, особено странските фирми сè појасно да го прошируваат своето присуство, како што е на пример последниот случај со рускиот енергетски гигант Гаспром или автомобилскиот производител Фиат. Србија е членка на Црноморската економска соработка и на ЦЕФТА.

Економската состојба на Србија

Голем дел од девизите што со децении течат кон Србија, потекнуваат од Србите што живеат во странство; тоа се, меѓу другото, приходи од туристичката гранка, мали и одделни големи инвестиции во својата земја во различни проекти или како поддршка за нивните семејства. Тие годишно изнесуваат околу 3,5 милијарди долари [1].

Србија спаѓа во земјите што имаат единствен данок (*рамен данок*).

Околу 40% од вкупната површина на Србија може да се користи за земјоделски цели. Земјоделството претставува 16,6% од српскиот бруто-домашен производ. Според статистиката од 2002 година, околу 30% од вкупното население работеле во земјоделството.

Индустрискиот сектор во земјата од пред неколку години се наоѓа во постојан пораст. Најголем дел од фирмите во Србија беа државни компании. За да се направи Србија поатрактивна за инвестиции, во 2002 започна приватизацијата на тие фирми.

Енергија во Србија се произведува воглавно од јаглен и хидро-потенцијалот. Со потпишувањето на спогодбата во јануари 2008 година во Москва за изградба на гасоводот Јужен ток, кој на територијата на Србија треба да поминува со околу 400 км, во Србија во најблиска иднина ќе се создаде еден од најважните транзитни чворови за гас во југоисточна Европа. Тоа е еден од далеку најголемите економски проекти во Србија од изградбата на железницата во 19 век.

Услужниот сектор доминира од 2001 година во економијата на Србија и претставува повеќе од половината од бруто-домашниот производ (2007 година 57,9% од економскиот учинок во Србија). Во српската економија овој сектор се развива најбрго.

Во Србија постојат 18 дневни весници, од кои со најголем тираж се Политика, Блиц и Вечерње новости. Меѓународното радио на Србија реализира програма на 12 јазици, меѓу другото и на германски и може да се слуша на кратки бранови, преку сателит или на интернет како подкаст.

Тактика:

Вие сте претставник на Вашата земја. Секогаш имајте предвид: Ваша цел е пристапувањето на Србија во Европската унија! Тоа значи дека морате да ги убедите Вашите преговарачки партнери во зрелоста на Србија за пристапување. Укажете на големите успеси во работата на владата и објаснете ги натамошните реформски планови.

Србија постигна извесен напредок при исполнувањето на политичките критериуми. Новиот устав влезе во сила во ноември 2006 година. Исто така беше усвоен и уставен закон. Во јануари 2007 година се одржаа првите парламентарни избори, кои ги исполнуваа меѓународните стандарди. Сепак, во периодот до формирањето на новата влада во мај 2007 година на површина се појавија политички спротивности. На тој начин дојде до забавување на реформското темпо. Новата влада вложи напори за повторно поттикнување на реформскиот процес. Беше подобрена цивилната контрола над војската. Србија даде позитивен придонес во регионалната соработка.

Србија учествуваше на расправите за идниот статус на Косово под водство на специјалниот пратеник на Генералниот секретар на ОН за Косово, а тоа го прави и понатаму под водство на меѓународната тројка.

Сепак, постојат одложувања во реформите на судството и потребна е нова правна рамка. Корупцијата и понатаму е раширена.

Човековите права, особено правата на жените, децата и Ромите (генерално на малцинствата) мора појасно да се почитуваат, бидејќи и понатаму постојат етнички тензии.

Србија конечно мора неограничено да соработува со трибуналот во Хаг и потребно е да се уапсат сите сѐуште слободни обвинети лица и да бидат предадени на Судот, за преговорите за ССА да можат формално да бидат завршени.

Србија постигна забележителен напредок во создавањето на функционална пазарна економија. Потребни се натамош ни реформски напори за Србија среднорочно да може да се одржи пред притисокот на конкуренцијата и пазарните сили во Унијата.

Важните елементи на економската политика се задржани. Економијата и понатаму силно се развива. Во земјата и понатаму влегува значителен капитал. Инфлацијата се намали, буџетскиот суфицит се одржа, додека на страната на трошоците средствата беа искористени за инвестиции. Надворешната трговија и инвестициските активности и понатаму се зголемуваа и се постигна напредок во економската интеграција во ЕУ.

Сепак, невработеноста е сèуште мошне висока и мора и понатаму да се продолжи со приватизацијата. На приватниот сектор сèуште му недостасува конкурентност и динамика.

Преговорите за Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА) покажаа дека Србија располага со потребните административни капацитети за да се приближи до пристапувањето кон ЕУ. Предусловите за спроведување на ССА од страна на Србија се добри. Србија покажа добар напредок во областите слободно движење на стока, царина, индустрија и мали и средни претпријатија, земјоделство и издавање визи. Но, Србија презеде и дополнителни напори за да ја подобри својата способност за преземање на обврските што произлегуваат од зачленувањето. Истовремено земјата мора да отстрани значителни слабости во примената и ефективното спроведување на правните прописи. Особено недостасуваат соодветни кадровски и финансиски ресурси.

Турција [Türkiye]

Главен град:	Анкара (3,6 мил. жители) (бројки од 2004)
Државно уредување:	република, парламентарна демократија
Површина:	779.000 км ²
Жители:	72,975 мил.
БДП според паритет на куповна моќ / жител:	5.400 УСД
Стапка на раст	6,1%
Стапка на невработеност:	9,9%
Јазици:	турски, курдски дијалекти
Религии:	муслимани 99%, од нив мнозински ханефити (сунитско-„ортодоксна“ насока на Исламот), понатаму алевити („хетеродоксна“ насока на Исламот) 15-20 мил.; ерменско-апостолски христијани 65 000, Евреи 25.000, сириско-ортодоксни 15.000
Етнички групи:	80% Турци, 20% Курди (проценка)
Шеф на држава:	Ахмет Ноедет Сезет
Премиер:	Реџеп Тајуп Ердоан
Други информации:	www.tuerkischebotschaft.de

www.weltalmanach.de (2009)

Вие сте претставник на Турција. Уште во 1987 година Вашата земја поднесе барање за зачленување во Европската унија. Со оглед на долгиот временски распон Вие барате скорешен прием во Унијата. Во преговорите можете да се повикате на следните податоци од историјата, политиката и економијата на Вашата земја. Се разбира, смеете да сокриете или „разубавите“ некои, не толку, поволни информации. Секогаш имајте предвид дека Ваша цел е пристапувањето на Вашата земја во ЕУ.

Историја

Историјата на Турција како републиканска држава започна во 1923 година. Во една серија културно-револуционерни насилни акции, Мустафа Кемал „Ататурк“ се обиде да создаде една модерна држава според западен пример. Притоа концептот „кемализам“ се кристализираше во шест принципа, кои во 1934 година беа преземени во државната партија Републиканска народна партија (ЦХП), основана во 1934 година. Тие гласат: национализам (воспоставување турска национална држава), секуларизам (лаицизам што значи поделба на државата и религијата, а со тоа отргнување од идејата за исламски „рајх“), републиканизам (избирање републиканска форма на управување, со конечно откажување за повторното воведување на султанско или калифатско владеење) и популизам (еднаквост на граѓаните, без разлика на припадноста кон некој народ, јазик и вера, при што „волјата на народот“ треба да биде признаена како конститутивен елемент на турската држава), етатизам (определувачка улога на државата во економијата), реформизам (постулат на перманентно динамично преобликување на државата и општеството).

Од реформите на Ататурк, Турција реализираше процес на реориентација, кој е толку радикален и, покрај претрпените удари, така одржлив како што не е случај со ни една друга исламска земја. Стремежот за интегрирање во Западна Европа и до денес води до мерки за демократизација, а во август 2002 и до измени на уставот.

Понов политички развој

На 3 ноември 2002 година во Турција се одржаа предвремени општи избори. Новата партија на власт, АКП (Партија за правда и развој), партија од центарот и десницата, мошне јасно ја даде до израз својата заложба за реформи и како своја цел го изјави исполнувањето на политичките критериуми од Копенхаген, за да го трасира патот кон започнувањето на преговорите за пристапување кон ЕУ. Опозициската лево од центарот, републиканска народна партија ја поддржува заложбата на владата по однос на процесот на пристапување во ЕУ. Сепак, останува отворено прашањето во која мера поставките на елита со западни црти ќе може да најде на потпора во едно општество, чие мнозинство е силно вкоренето во исламски традиции и колку ќе може оттаму да црпи безбедност, ориентација и идентитет. Ова се покажа и на парламентарните избори од 2002 година, кои беа обврзани кон исполнување на слободни демократски принципи, а на кои лицата со право на глас, сепак, во мнозинство гласаа за една исламистичка партија.

Од натамошниот развој на земјата зависи одлуката за пристапување во ЕУ, што во моментот се дискутира сосем контроверзно меѓу земјите-членки. Притоа Германија, со традиционално добри односи со Турција, следи посебен интерес, бидејќи доселениците со турско потекло во Германија, со своите 2,4 милиони, претставуваат големо етничко малцинство.

Новиот граѓански законик што влезе во сила на 1 јануари 2002 година, беше пресвртница во напорите на Турција при изедначувањето со стандардите на ЕУ, бидејќи овој закон воведо значајни измени во областите како: полова рамноправност, заштита на децата и слабите и слобода на здружување.

Турската влада донесе вкупно седум „хармонизациски пакети“, кои влегоа во сила во периодот од 19 февруари 2002 година до 7 август 2003 година. Уште во 2001 година 34 членови од турскиот устав беа изедначени на европската правна рамка. Уставните измени од 3 октомври 2001 година се однесуваат на слободата на мислата и мислењето, заштитата од мачења, јакнењето на демократијата и граѓанската управа, слободата и сигурноста на индивидуата, правото на приватна сфера, неповредливоста на домот, слободата на комуникација, слободниот избор на место на живеење и слободното движење, слободата на здружување и половата рамноправност.

Сега големиот предизвик се состои во тоа да се имплементираат во пракса ваквите бројни законски измени. Овде и понатаму постојат масивни недостатоци, особено при спроведувањето на забраната за мачење и во поглед токму на курдскиот дел од населението – ефективната заштита на малцинствата. Оттаму ЕУ засилено се концентрира во насока на контролирање на тоа дали турските закони го покажуваат саканиот ефект во секојдневието.

Во поглед на политичките реформи, од 2007 година се постигнати само ограничени напредоци:

- кај слободното изразување мислење и правата на немуслиманските религиозни заедници потребни се и понатаму значителни напори;

- потребни се дополнителни напори во областите: сузбивање на корупцијата, судскиот систем, правата на синдикатите, децата и жените, културните права како и во областа на граѓанската контрола над безбедносните сили;
- новата влада треба неодољно да дејствува во овие приоритетни области;
- во поглед на најитните теми, имено слободното искажување мислење и религиозната слобода, владата треба веднаш да преземе повеќе чекори.
- се зголемија терористичките напади на ПКК, која се наоѓа на листата на ЕУ на терористички здруженија. Од одлучувачко значење е, Турција и Ирак заеднички да му пријдат на овој проблем преку соработка меѓу надлежните служби, при што е потребно да се почитува меѓународното право;
- Турција мора да ги реши сериозните економски и социјални проблеми во југоисточниот дел од земјата. Освен тоа, Турција ги одржа своите ограничувања за директни сообраќајни врски со Кипар.

Економија

Турската економија во неколку децении продолжи да ја развива својата, речиси исклучителна, аграрна економија во диференцирани економски структури, кои, пак, укажуваат на силна дискрепанца меѓу Истокот и Западот. И денес повеќе од 40 проценти од вработените работат во земјоделството и придонесуваат кон бруто-социјалниот производ со 13 проценти. Споредбено гледано, инфраструктурно сè уште недоволно развиените Исток и Југоисток претставуваат претежно аграрни региони. Ваквата концентрација на јасно врежаниот аграрен сектор е една од главните точки за дискусија во контекст на едно можно пристапување на земјата во ЕУ. Сегашните земји-членки стравуваат од тоа дека раширувањето на европските аграрни субвенции на Турција би ја минирале финансиската рамка на Заедницата. Пред сè во западна Турција веќе јасно е врежан индустрискиот развој (текстил, автомобили, хемија, машини, електро-гранка). Индустијата придонесува кон БДП со 25 проценти.

Во 2002 и 2003 година економијата започна да заздравува од длабоката рецесија од 2001 година. Моторот на подемот главно беше извозот и повторното полнење на магацините. Се чини дека побарувачката во земјата од пред кратко време повторно е актуелна, инфлацискиот притисок се намали. Реалните каматни стапки и понатаму се високи, додека невработеноста и понатаму се зголемува, во второто тромесечје од 2003 година 10 проценти наспроти 9,3 проценти во претходната година. Стапката на невработеност јасно варира меѓу 13,2 проценти во градските региони и 6,3 проценти во руралните предели. Невработеноста меѓу младите е зголемена на 20 проценти. Иако разликите во примањата во последните години значително се изострија, појавата на апсолутна сиромаштија во значителна мера беше избегната.

И покрај тоа што новата влада во 2002 година најави широка поддршка на неопходните структурни реформи, оттогаш забележително се забави темпото на економските реформи. Причина за тоа, во прв ред, беше примарната насоченост кон политичките реформи и кризата кај соседот Ирак.

Турските реформски напори технички и финансиски се поддржуваат од ММФ и Светската банка. Заемите од ММФ и Светската банка претставуваат повеќе од 10 проценти од БДП.

Односите меѓу Европската унија и Турција

Сврстувањето во западното сојузништво за Турција започна со објавувањето војна на Германија во 1945 година. Тоа го создаде предусловот за земјата да стане членка-основач на ООН. Трумановата доктрина од 1947 година на Турција и Грција им гарантираше национален интегритет и суверенитет, кои беа од значење за безбедноста на САД. На тој начин беше отворен патот за масивна воена и економска помош од Западот. На 18 февруари 1952 година турскиот Парламент со огромно мнозинство даде согласност за пристапување во НАТО. Веќе претходно Турција спаѓаше во основачите на Организацијата за економска безбедност и соработка во Европа (ОБСЕ) и во август 1949 година, заедно со Грција, пристапи во Европскиот совет.

Уште во 1964 година тогашната Европска економска заедница (ЕЕЗ) договори спогодба за асоцијација со Турција. Членот 28 од оваа спогодба за асоцијација и ја отвора перспективата на Турција за зачленување во Европската заедница. По овој чекор долго време немаше натамошно приближување меѓу Европа и Турција. Дури во 1987 година Турција поднесе барање за полноправно членство, кое, пак, беше одбиено во 1990 година.

Во декември 1995 година Европската унија воспостави со Турција една царинска унија. На тој начин беа укинати сите царини меѓу Турција и ЕУ и беше дефинирана заедничка надворешна царина.

Во март 1998 година Комисијата донесе „европска стратегија за Турција“, која содржи предлози за јакнење на меѓусебната соработка. Турција од своја страна се изјасни дека се согласува со текстот на Европската комисија во „стратегијата за развивање на односите меѓу Турција и ЕУ“.

Конечно, на европскиот совет во Хелсинки во декември 1999 Турција и формално беше признаена како кандидат за пристапување. На тој начин беше постигната пресвртница во односите, која стави крај на една долга фаза на „замрзнување“. Договорот за партнерство за пристапување со Турција беше конечно потпишан за време на самитот на ЕУ во Ница, во декември 2000 година. Од 2000 година Турција добива претпристапна помош од Европската унија.

На 19 март 2001 година турската влада донесе своја национална програма за реализација на партнерството за пристапување. Ваквата реформска програма има за цел да ја доведе земјата во состојба да ги исполни критериумите од Копенхаген, на кои се заснова процесот на проширување. Генералниот секретаријат на ЕУ во Турција веќе е воспоставен. На тој начин Турција се наоѓа на почетокот од една фундаментална ревизија на целокупниот политички, економски и социјален систем. И покрај ваквото повторно заживување на односите меѓу ЕУ и Турција, и понатаму постојат проблеми меѓу двата партнера.

Од 1998 година па наваму, состојбата на подготвеност на Турција се запишува и оценува од страна на Европската комисија во годишни извештаи за напредокот. Според проценка на Европската комисија, критериумите од Копенхаген се исполнети со неколку исклучоци. Полињата за критика, како и досега, се наоѓаат во областите: демократија, правна држава и човекови права. Исто така и признавањето и имплементацијата на одредени (културни) права за курдското малцинство во земјата сè уште се оценуваат како недоволни. Под услов Турција да ги отстрани наведените недостатоци, ЕУ и даде согласност на земјата за започнување на преговорите за пристапување. Но, преговорите треба да се водат со отворен резултат, тоа значи

пристапувањето на Турција не е обезбедена работа. По случувањата од 11 септември и војната во Ирак, Турција поторно се гледа зајакната во својата важна геостратешка улога. Земјата се сфаќа како мост меѓу Европа и исламскиот свет и како важен партнер на Западот во борбата против фундаменталистичкиот тероризам. Во тој контекст, соработката со Турција за ЕУ е од елементарно значење. Турција е важен партнер и за САД. Терористичките напади би можеле да имаат за последица, Турција во поглед на пристапувањето во ЕУ во иднина да настапува со понагласено барање отколку досега.

Со приемот на Кипар во ЕУ, историски непријателскиот однос меѓу Турција и Грција не се подобри. Граничните караници во морскиот регион како и спротиставените гледишта по однос на поделениот остров Кипар (од 2004 година грчкиот југ на Кипар пристапи во ЕУ како земја-членка, додека турски доминираната северна република е призната само од Турција и е поддржана од турски трупи) ги оптоваруваат односите. Но, приближувањето на Турција кон ЕУ претпоставува конструктивен став на Анкара по однос на кипарското прашање. Турското признавање на грчкиот дел на Кипар како држава, што од страна на ЕУ беше поставено како услов за започнување на преговорите за пристапување, досега не е направено. Сепак, мора да се има предвид дека саканото повторно обединување на островот од страна на ООН се покажа како безуспешно, не поради турските Кипарци, туку поради негативното гласање на кипарските Грци.

Во последните години се појавија бројни дебати за можното пристапување на Турција, кои имаат мала поврзаност со рационалност и објективност. Дебатите за пристапувањето на Турција во ЕУ во Сојузна Република Германија како и во другите земји од ЕУ се повлијаени од внатрешно-политичките и економско-политичките потешкотии на земјите-членки од една страна и од пречките во процесот на политички и економски реформи во ЕУ од друга страна. ЕУ се наоѓа во една длабока криза, што се однесува до нејзината политичка програма, дефинирањето цели и нивното реализирање.

Овие проблеми се отсликуваат во дискусијата за можни проблеми, кои би можеле да се појават со пристапувањето на Турција во ЕУ. На преден план стојат стравувањата дека:

- на тој начин би можел да заглави процесот на политички и економски развој и разбирање во ЕУ;
- економската поддршка на Турција би можела премногу финансиски да ја оптовари ЕУ;
- културната различност на Турција не би можела да се носи со спроведувањето и зацврстувањето на европскиот систем на вредности.

Една потенцијална земја-членка, чиј демографски развој би ја изменила општата тенденција на намалување и стареење на населението во ЕУ, а која и покрај завидниот економски раст упатува на удел од 25% од населението што живее на прагот на сиромаштија и чие население јасно ја поддржува демократијата, но и покрај тоа со две третини посакува фигура на силен политички лидер, претставува моќен двигател за врели дебати. Ваквите дебати честопати се идеолошки поставени и само во мал дел се потпираат на конкретни бројки, факти и објективни испитувања.

Сепак, можно е да се постигне консензус и тоа токму таму каде што напредокот може да се измери, на пример на нивото на економичност на пристапувањето на Турција во ЕУ и на нивото на опипливи политички и правни реформи и промени, какви што беа направени во Турција во изминатите години. За Сојузна Република Германија, како најзначаен трговски партнер на Турција, економските предности се јасни.

Но, еден сосема специфичен проблем претставува дебатата за наводен европски идентитет, кој на Турција и се затвора. На ваквиот вид на дискусија за вредности и принципи, каква што се води од страна на земјите-членки, им недостасува една јасна, квази-објективна географска, историско-културна или политичка основа во договорите на Европската унија. За Турција делумно се поставуваат мерила што досега не се применети за пристапувањето на ниедна друга држава.

И во самата Турција пристапувањето кон ЕУ во меѓувреме е со знак прашалник. Беа разбудени надежи, и тоа не само во економски поглед, етничките и религиозните малцинства и борците за човекови права сметаат на поддршката од Брисел, но во населението постои и голем број стравувања од „европската влада“ во Брисел.

Тактика:

Како претставник на Турција, во Вашата аргументација укажувате на тоа дека земјата претставува мост за ЕУ кон Исламот, републиките од поранешниот Советски сојуз и централна Азија. Оправданоста за брзо зачленување во ЕУ го изведувате од веќе мошне рано поднесеното барање за пристапување.

Нагласете ги, пред сè, безбедносно-политичките предности за ЕУ со зачленувањето на Турција во ЕУ. Ставете јасно до знаење дека во случај на одбивање се заканува повторно јакнење на националистичките и фундаменталистичките сили во Турција, што не може да биде во интерес на ЕУ.

Истовремено морате да ги побиеите можните приговори на земјите од ЕУ, кои стравуваат од зголемување на набојот меѓу Грција и Турција и го вреднуваат можното турско пристапување како зголемен безбедносен ризик за ЕУ во средоземноморскиот регион. Затоа покажете отвореност по однос на интеграција во една заедничка одбранбена и безбедносна политика на Унијата. Знаете дека бројните земји-членки на Унијата и САД би го поздравиле вклучувањето на Турција на ова безбедносно релевантно поле.

Што се однесува до конфликтот со Кипар: останете дипломатски и поддржете решавање на конфликтот на Кипар во Ваша полза (создавање рамноправна конфедерација и меѓународно признавање на Северен Кипар). Подготвени сте за отстапки, но и ЕУ, особено Грција и Кипар, мора да прифатат некои од Вашите барања. Нагласувате дека прашањето за Кипар претставува двостран проблем и не може да биде решен само од турска страна. Исто така и во поглед на граничните проблеми со Грција трагате по заеднички прифатливо решение.

Укажете на политичкото и економското значење на Турција како земја од Средоземјето. Обидете се да ги придобиете земјите од Средоземјето (Шпанија и Италија) како заговорници на Вашето барање за пристапување. Покрај Грција, новата членка Бугарија е дури и директен сосед, па можеби и Ваш заговорник.

Бидејќи Ви се познати приговорите против скорешното зачленување (клучни зборови: недостатна демократија, состојбата со Курдите, голем број работници во европските држави, особено во Германија), Вие нудите компромиси, за да го овозможите полноправното членство. Така, во случај на полноправно членство би можело да се ограничи слободното движење на Турците со преодни рокови, за да можат да се намалат стравувањата на партнерите во ЕУ од премногу турски работници. Поставете се така што некои земји-членки ќе ги наведат големите „културни разлики“ меѓу Турција и Европа како аргумент против пристапувањето на Вашата земја. Тука возвратете дека ЕУ претставува една заедница на вредности, која се заснова на принципите на културна разновидност и толеранција и дека пристапувањето на Турција би ги довела особено до израз овие принципи.

Конечно, изразувате грижа дека при можна негативна препорака на ЕУ-комисијата ќе бидат загрозуени турско-европските односи и фундаменталните струења ќе бидат засилени.

Вашиот особен интерес го насочувате на германската позиција во Советот на Европската унија, бидејќи со оглед на општите тесни односи меѓу двете земји, Турција очекува активна германска поддршка на турското зачленување во ЕУ. Германија е најважниот трговски партнер на Турција и дава најголем дел од инвестициите во Турција. Во Германија живее големо турско малцинство. Околу 40.000 турски претприемачи на различен начин придонесуваат во економијата на Германија и обезбедуваат работни места.